

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Ryftér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, április 2.

Mai számunk főbb közleményei:

Választási mozgalmak.
Beszűntetett politikai pörök.
Az ököritől katasztrófa.
Meghalt a Don Juan püspök.
Örült a kaszárnyában.
P. Ü. Sz. K. E.
Aktuális emberek.
Politizálás a vidéken.
Góthék a Magyar Színházban.
Tarkaságok.

Akiket szabad kritizálni.

Arad, április 1.

Nem olyan nagyon régen, a koalíciós uralom legvirágzóbb korszakában történt, hogy az akkori igazságügyminiszter, a negyvennyolcas Polónyi, a képviselőház nyílt ülésén beismerte, hogy ő igenis „éjjeli ügyészekkel” örködik a nemzet erkölcsi és szabadsága felett. Nem egészen így, hanem ennél sokkal szebben, patetikusabban fejezte ki magát Horváth Boldizsárnak, az első felelős magyar igazságügyminiszternek koalíciós utódja, sőt nem is elégedett meg a hatásvos kifejezésekkel, hanem mindjárt a tettek mezejére lépett és ügyészeivel — az „én ügyészeimmel” — erőteljesen demonstrálta a negyvennyolcas sajtótörvénynek ezt a sötét értelmzését.

Azalatt a négy esztendő alatt, ami Polónyi e kijelentése és ténykedése óta elmúlt, nemcsak Polónyi és an-

nak szürke utóda hagyta el a miniszteri széket, hanem az egész koalíció kiesett a hatalomból. Az új és „nemzeti szabadság” letörésére Bécsből küldött kormány igazságügyminisztere Székely Ferenc lett, aki emlékezetes székfoglalójában a sajtószabadság és a gyűlekezési jog biztosítását vallotta egyik legfőbb programpontjával. Akkor természetesen frázisnak és kortesfogásnak bélyegezték ezt a kijelentését mindazok, akik a gondolat-szabadság és Polónyi Géza dicsőítését összeférhetőnek tartották. És ugyanezek ma a legteljesebb semmibevevéssel, a leghidegebb negligálással siklanak el az igazságügyminiszter ama rendelkezése felett, amely a politikai perek megszüntetését, illetve eltörlését hozta meg.

Es most ne tessék azt hinni, hogy mi himnuszt akarunk zengeni a kormány e cselekedetéért. Semmiféle dicséret nem jár ki senkinek azért, ha a törvényt megtartja, ha közegeit a törvény hű szellemében való eljárásra utasítja. A sajtószabadság megőrzése nem dicsősége, hanem kötelessége a kormányoknak. A politikai véleményeknek, a szabad kritika jogának tiszteletbentartása nem lehet érdem, mert annak ellenkezője már bűn, a büntől való tartózkodás pedig még nem jelent dicsőséget, csak tisztán kötelességteljesítést. Az új igazságügyminiszter tehát csak kötelességét teljesíti, mikor az indokolatlan politikai

üldözéseknek véget vet és ügyészeit az éjszaka sötétjéből a negyvennyolcas törvény liberális világosságába parancsolja. Nem is azért írónak e sorok, hogy kommentárjai legyenek Székely Ferenc cselekedetének. Megmagyarázta azt ő maga, mikor egy újságíró előtt elmondotta tetteinek indokait. De éppen ebben az indokolásban van egy passzus, ami már nemcsak megérdemli, de kívánja annak az intervjúk rendes rangsorából való kiemelését.

— A sajtót — mondotta az igazságügyminiszter — szabadon kezeljük és eltűrünk egy kis bírálatot is...

Eltűrünk egy kis bírálatot is... Tetszik-e emlékezni még arra az időre, — nem olyan régen volt, könnyű emlékezetbe idézni — mikor volt egy kormány, amely semmiféle kritikát nem tűrt el? Tetszik-e emlékezni arra, hogy volt egy koalíció, amely, mihelyt valahol egy bíráló szó elhangzott, rásütötte a darabontságot, a hazaárulás bélyegét? Csak mert volna valaki felszólalni akár valamelyik miniszter, akár valamelyik koalíciós rendelkezés, Barkóczy-élet, lap-elkobzás ellen! Mindjárt felzudultak a képviselő urak és nemzeti haragjukkal elnémitottak minden kritikát, minden ellenkező véleményt.

Most pedig egy hatvanhetes miniszter a kritika jogát veszi védelmébe és pontos megtartását követeli a negyvennyolcas törvényhozás egyik

Brenesán Sándor kalapja.

*

— Nos, Sanyi! Mit csinál a kalapod?
— Hogy mit csinál? Hát látod, hogy a fejemet takarja.

— Nem virtuskodott még ma?
— Nem a', még eddig megbecsülte magát.
Vala pedig ez a kalap Brenesán Sándor, jogakadémiai tanár kalapja, egy magas tetejű, világosszürke cylinder, amely, hogy annál feltűnőbb legyen, szakadatlanul gyászfényűvel volt ellátva.

Egyszer az apját gyászolta, máskor az anyját, azután sorra a testvéreit, majd rokonait és egyéb barátait, végre mindazokat a hölgyeket, akik szívéhez közel állottak.

A gyászfényű volt az ismertető jel a ha valahol, a város akármely részén fekete fátýolos, szürke cylinder tűnt föl, biztosra lehetett venni, hogy alatta Brenesán Sándor sétál.

Brenesán Sándor különben gavalérember volt, olyan festett bajszu vén gigerli, aki mindig szalonruhában járt és pepitanadrágot viselt.

A fentemlített kérdészködést azért intézte Brenesán egyik barátja ő hozzá, mert igen gyakran megemlít, hogy a gyászfényűlos kocsókalap veszedelembé került, időnek előtte megrongálódott, aminek azután csupán Strausz Dávid vette hasznát, mert Brenesán Sándor csakis nála vásárolt cylindert, meg nyaktravalót.

Valamelyik napon megtörtént, hogy Brenesán Sándor a Malom utcán sétált a liget felé.

Szerencsétlenségére éppen akkor haladt el a hentes tizlet mellett, amikor a hentes kocsisa az üzletbe hajigálta a sonkákat. A kocsis hátál állt Brenesánnak, akit tehát nem látott közeledni. Brenesán sem vigyázott, mert egy hölgyecskét figyelt, aki az utca tulsó oldalán tipegett. Ekkor egy hatalmas sonka repült a kocsirol az üzletbe, melynek ajtajában egy henteslegény kapta föl. Csakugy most párosan repült be az isten áldása. Bumm! Brenesán Sándor kalapja is berepült. A sódar ugy eltalálta, akár egy ágyugolyó. Brenesán a fejéhez kapott mindkét kezével. Az helyén maradt, annak nem történt semmi baja; de a cylinder? Azt ugyancsak nyomorékká tette a sonka!

Hentesék persze bocsánatot kértek a tulajdonostól, zsiros kézzel simogatták és egyengették a kalapot; kibókdösték a borpadásokat, de ez mitsem használt. Brenesán savanyu arcgal nyomta a fejébe, átsietett Strausz boltjába és más cylindert vett, amelyre egész joggal tehetett fekete fátýolt, mert gyászolnia kellett a korán kimúlt kollagát.

Elmúlt a nyár, beállott a viharos ősz és Boreas bácsi méltán haragudhatott Brenesán Sándor világosszürke kalapjára, mert amint egyik napon kifordult a Jezsuita-utcán, egész erővel neki esett és supsz, fölkapta a levegőbe, majd a földhöz vágta és automobil gyorsasággal tovább gurította a Csermelypatak felé, amely akkor még végig vonult a Fő utcán.

Amint ezt az iskolásgyerakek, akik épp akkor szabadultak ki, meglátták, nagy larmával és fogd meg, fogd meg! kurjantásokkal utána vetették magukat a nyargaló cylinderek.

Ez azonban, nem tudni öngyilkossági szándékból, vagy pedig csupa maliciából, berohant a Csermelybe, aminek azután az lett a következménye, hogy a vadászból rögtönben halászat lett.

A gyerekek lehasaltak, letérdeltek a patak partján, kapkodtak a kalap után, néhányan bele is pottyantak a vízbe; egymás kezéből kiragadták s így megmosva és megtépva, diadalordítással eléje szaladtak Brenesán Sándornak, aki podagrás lábaival tipegve sietett szürke kalapja után, amelyet azután a lehető legsíralmasabb állapotban vett át a lelkes fiatal mentők kezéből.

Egy esztendőben két kalap!

Az 1880 iki tél meglehetősen kemény volt; sok hó esett és a szánkázás vigan folyt Szapary Lászlóné grófnő, az akkori hadtestparancsnok neje, nagyon szeretett szánkázni, s mindig maga hajtotta a lovakat. Ő vele esett meg, hogy amikor a Fő-utcán szánkázott és a 97. vagy 99. számú ház előtt, melynek tetejéről a havat lehányták, elhaladt, egy lapát havat a nyaka közé kapott.

Körülbelül hasonló csapás érte Brenesán Sándort; csak hogy ő nem a nyaka közé, hanem egyenesen a szürke kalap tetejére kapta a havat, még pedig oly erővel, hogy a kalap

legszebb alkotásának. Ismételjük: ez nem dicsősége az új igazságügyminiszternek. Ez csak logikus következménye annak a különbségnek, mely a koalíció politikáját elválasztja a mostani kormány politikájától. A koalíció félt a sajtótól, mert nem volt kellemes neki, ha apró és nagy bűneit nyilvánosságra hozzák. A koalíció a sajtónak köszönhetette uralomra jutását, ismerte tehát a sajtó hatalmát, nem csoda, hogy éppen az első tette a sajtó jogának korlátozása volt. Bizonyos, hogy a mostani kormány is tudja a nyilvános ellenőrzés nagy jelentőségét. És ha ennek tudatában első cselekedete éppen a kritika jogának elismerése és elismertetése, akkor jelét adja annak, hogy nem akar olyan politikát követni, mely csak az éjjeli ügyészek cenzúrája után tűri el a nyilvánosság bírálatát. És aki nem fél a kritikától, az már ezzel is bizonyítékát adta becsületes, egyenes szándékainak. *

Pártalakulás Kőbányán. Kőbányán vasárnap délután tartja a nemzeti munkapárt alakuló közgyűlését. A gyűlésen Hieronymi Károly ki fogja fejteni a kormány programját.

Vizsgálat a képviselőházi botrány ügyében. Budapestről jelentik: A március 21-iki képviselőházi botrány ügyében ma kezdték meg azoknak a tanúknak a kihallgatását, akikre tegnap Beck Lajos és Eitner Zsigmond volt országgyűlési képviselők hivatkoztak. Ma kihallgatták Hacsak Géza lapszerkesztőt és Izsó István vásárcsarnoki felügyelőt. A rendőrség táviratban intézkedett, hogy hallgassák ki Szászrégenben Gál Sándor volt képviselőházi elnököt, Nyiregyházán ifjú Wekerle Sándort, Besztercebányán Petrogalli Oskárt, Gömörben Szentiványi Árpádot. A mai idézésre nem jelentek meg: Visontai Soma udvari tanácsos és Lányi Zsigmond, a Bud. Tud. szerkesztője.

leszaladt a nyakáig és csak nagynehezen és roppant kinok között volt képes fejét a kalapból kiszabadítani.

A kalap persze megint tönkrement!

De nemcsak isten szabad ege alatt üldözte a sors Brenesán kalapját, hanem még a szalonban is.

Egykor egy előkelő hölgnél volt látogatásban, ahol is kalapját, miután ülésel megkínálták, maga mellé letette a szőnyegre, egészen úgy, amint azt a felsőbb illeten megkívánja.

Ezzel érdekes beszélgetésbe merült a házi asszonnyal és el sem képzelte, hogy a kis gipsz, olyan kutyafajta rattler, különösen fog érdeklődni kalapja iránt.

Gipsz azonban rendkívül kíváncsi állatcska volt, s miután valószínűleg a fekete fátyolos szürke cilinder egészen ismeretlen dolog volt előtte, közelébb jött, hogy szagolgassa. Már hogy rokonszenves volt e előtte a hajkenőcsből illatozó kalap, avagy pedig ellenszenves, nehéz volna meghatározni; annyi azonban bizonyos, hogy fogaival megfogta a kalap karimáját, rázni kezdte, majd lábával megdölgözte, azután ugrándozva nyargalt körül a szalonban, akárcsak valami cirkusban.

Brenesán Sándor pedig, látván, milyen veszedelemben forog a kalapja, felugrott ülőhelyéből és üldözni kezdte a kis kutyát. Ez pedig hol a kanapé, hol valami szőlye alá menekülve, folyton morgott és mindaddig rázogatta a kalapot, míg a nevetéstől görnyedező háziasszony rá nem rivalt: „Gipsz,

Választási mozgalmak.

Távirati tudósítás.

Arad, április 1.

Az apatini kerület összes közsegeinek küldöttei Resliner Konrád apatini plébános elnökelete alatt tartott gyűlésükön egyhangulag Jankovics Jenő dr. fővárosi ügyvédet jelölték néppárti programmal. Jankovics dr. már be is járta a kerület közsegeit és mindenütt lelkesedéssel fogadták. A kerületben föllépett még Latinovich Pál volt főispán munkapárti programmal. A kerület eddigi képviselője volt Fernbach Károly Justh-párti, akit újból jelöltek.

Az udvardi járáshoz tartozó Perbete nagyközségben a nemzeti munkapárt jelölő gyűlést tartott és Kürthy István földbirtokost jelölte. Kürthy hosszabb beszédben fejtette ki álláspontját.

A nemesőcsai választópolgárok jelölő értekezletet tartottak Komáromban a vármegyeház nagytermében és Eggenhoffer József budapesti mérnök és csallóközi földbirtokost jelölték, ki a jelölést elfogadta és mindjárt hosszabb beszédben kifejtette programját.

Abrudbányán a nemzeti munkapárt Rosenberg Gyulát április 6-ára hívta meg a programbeszéd elmondására. Várkonyi függetlenségi párti jelölt ma Abrudbányára érkezett. Várkonyi Pongrácz dr. pártelnök vendége. A pártvezetőséggel abban történt megállapodás, hogy Várkonyi Oszkár dr. Abrudbányán szombaton, Verespatakon pedig holnapután, vasárnap, tartja meg programbeszédét. Tegnap a függetlenségi párt központját táviratilag üdvöztették és kérték, hogy Justh Gyula erdélyi körutja folyamán Batthyány Tivadar gróffal együtt látogasson el hozzájuk.

Sopronban Csizmazia Endre, a kerület volt képviselője, újra föllép függetlenségi és 48-as programmal.

Szobráncban a függetlenségi és 48-as párt jelöltje Csuha István.

Tabon Hoffmann Ottó, a kerület eddigi függetlenségi és 48-as képviselője újra föllép.

Marosvásárhelyről jelentik: Az itteni munkapárt Bernády György polgármesternek

apport schön! — mire a kutya hozzá vitte a cilindert és szépen, engedelmesen a lábai elé rakta.

— Boesánat, édes tanár ur! — mentegeté a hölgy a kis gonosztevőt. — De hát mért nem tette a kalapot az asztalra, onnan nem vitte volna el a kis huncut.

— Igaza van nagyságodnak! Máskor majd követem tanácsát. Ez különben nem az első eset!

És Brenesán jóízű humorral beszélte el mindazon kalandokat, melyeket kalapjával együtt át kellett élnie.

A szerencsétlen cilinder persze tönkre volt téve, karimája felig letépv. Szerencsére már teljesen besötétedett, mire Brenesán kilépett az utcára. Hogy Kassán az utcák sötétek, az régismert krónikus baj, de Brenesán, emiatt, nevezett estén nem haragudott, mert minden feltűnés nélkül ballaghatott haza.

Ottthon azután legelső dolga volt a gyászos véget ért szürke kalapot eltemetni, azaz a szemétes ládába lőkní.

De ezzel még nem volt vége a kalandnak. Másnap reggel eljött a szeméthordó, aki is megpillantván a szürke cilindert, azt tréfából a fejébe nyomta. Az iskolás gyerekek ezt mihamarább észrevették, rögtön felismerték Brenesán bácsi kalapját, utána futottak a szekérnek és olyan rivalgással éitették Brenesán Sándort, hogy a békés polgárok már abban a véleményben voltak, hogy Brenesán Sándort választották meg országgyűlési képviselőnek.

H. I.

ajánlotta fel a kerület képviselőjelöltségét, a ki azt elfogadta.

Makkai Zsigmond az ákosfalvai kerületben fellépett pártonkívüli programmal és ma mondott programbeszédet.

Bethlen István gróf képviselőjelölt a mezősegi kerületben tartózkodik. Bethlen István grófot a kerület közsegeiben mindenütt ünnepiesen fogadják.

A főváros I. és kerületében új párt alakult. Keresztény függetlenségi és 48-as párt. Az új párt jelszava: Keresztény független Magyarország. Se a néppárttal, se a keresztény szocialista párttal, se a katolikus népszövetséggel nem vállal közösséget.

Az Erzsébetvárosi Ehrlich-párt egyetlen és igazi végrehajtó bizottsága jelölő értekezletet hívott össze az Erzsébetvárosi Körben. Nem lehetetlen, hogy az utolsó percben mégis Sztérynyi József vállalja a jelöltséget.

Hatvanban a munkapárt nagygyűlése egyhangulag Horthy Jenő dr. földbirtokost kiáltotta ki jelöltnek.

A nagybitsei kerületből száztágu küldöttség jön Budapestre, hogy Vörös László volt kereskedelmi minisztert a jelöltséggel újból megkínálja. Vörös László vasárnap érkezik Budapestre Hamburgból, hogy a küldöttséget fogadja.

A pécskai kerület volt képviselője, Vásárhelyi Dező vasárnap tartja beszámolóját Pécskán. A beszámolón jelen lesz Károlyi Gyula gróf is, akit a kerület függetlenségi jelöltjének emlegetnek abban az esetben, ha a különben népszerű Vásárhelyi nem vállalná el a jelöltséget.

Zichy Béla Rezső gróf, a szepsi választókerület alkotmánypárti képviselője volt. A gróf most választóihoz nyílt levelet írt, amely levélben elmondja, hogy alakult meg a koalíció, mit csinált az alkotmánypárt és hogy miért oszlott föl az alkotmánypárt. A levél így végződik:

— Én a magam részéről egyelőre teljesen visszavonulok a politikai élettől és midőn ezenel őszinte hálámat fejezem ki azon bizalomért, melyet megajándékoztak, egyszerűen mind bucsut is veszek Önöktől. Fájó szívvel teszem, de vigasztal a gondolat, hogy Önök ezután is olyan embert fognak választani, aki becsületes és egyenes politikai irányt követ.

Esztergomban a nemzeti munkapárt Kálmán Gusztáv kereskedelemügyi államtitkárt jelölte.

Losoncon a nemzeti munkapárt Teleszky János pénzügyi államtitkárt jelölte.

Pancsován ma alakult meg a nemzeti munkapárt és egyhangulag Dániel Ernő bárót jelölte.

TANÜGY.

(—) Középiskolai tanárok a miniszternél. Budapesti tudósítónk jelenti: Az országos középiskolai tanár egyesület küldöttsége ma tisztelettel Négyessy László vezetése alatt Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt. A küldöttség nevében Négyessy László üdvözlötte a minisztert, majd Ratkovszky Pál főigazgató terjesztette elő a kongresszus kívánásait. A miniszter a küldöttségnek ezeket mondotta:

— A tanárok status-rendezése, kijelentem, nekem is egyik leghőbb vágyamat képezi és igyekezni fogok, ha csak számba vehető nagy akadályok nem lesznek, hogy a tanárok jogos igényei, már az 1911-iki költségvetésben egyidőben és egyszerre rendezést nyerjenek. Hogy vajjon kezemből lesznek-e mindazok az eszközök, amelyek erre szükségesek, azt nem tudom, mert a nervus verum gerendum nem a kultuszminiszter kezében van.

A küldöttség a minisztertől eltávozva Molnár Viktor államtitkárnál tiszteletgett.

Meghalt a Don Juan-püspök.

Ivankovics János halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

Mai lapunkban írunk arról, hogy Ivankovics János volt rozsnyói püspök, aki tékozlásai miatt kénytelen volt állását elhagyni, Máriaradnán meghalt. Ez a hír csak részben igaz. Ivankovics nem Radnán, hanem Alagon halt meg. Az elhunyt ex főpásztor ismert alakja volt azoknak a köröknek, ahol szeretik a vidám, gondtalan napokat. A vig életnek aztán az lett a következménye, hogy elfogyott a püspökség vagyona és a kellemes modoru, a nőket különösen kedvelő püspök kénytelen volt kolostorba vonulni.

Ivankovicsról, aki előkelő szegedi családból származik, ezt jelentik Szegedről:

Váratlan gyászbírt hozott Szegedre a táviró. Azt jelentette a sürgöny, hogy Szeged szülőite: Ivankovics János volt rozsnyói megyepüspök, az egykori szegedi belvárosi hittanár, majd rókusai plébános, később a szegedi második kerület országgyűlési képviselője, azután miniszteri osztálytanácsos, hosszú szenvedés után Alagon meghalt.

Ivankovics János fényes karriert futott be egész fiatalon. Megalapozott jövő előtt állott s ha ennek egy szerencsétlen eset útját nem szegi, pályáját az ország legmagasabb főpapi méltóságainak egyikén fejezhette volna be.

Ez a szerencsétlen eset az volt, hogy a rozsnyói püspökséget rendkívül zilált helyzetben vette át. Ha lett volna benne kellő erély, akkor sem boldogult volna a püspökséggel, annak szorult anyagi viszonyai miatt. Így történt aztán az az országszerte nagy feltűnést keltő dolog, hogy rövid idő alatt le kellett mondania a püspökségről. A rendkívül képzett, ambiciózus főpap Budapesten húzódott meg s ott a vallásalapból számára kiutaltványozott szerény összegből élt.

Később a főváros melletti Alagra költözött. Állandóan buskomorság gyötörte s a lelki baj mellett testi betegségek is sújtották. Néhány nap előtt szélütés érte s ez hamar végzett is vele.

Ivankovicsot 1894-ben nevezték ki rozsnyói püspöknek. Nagy buzgósággal látott egyházmegyéje ügyeinek intézéséhez és sok üdvös, az egyházmegyére, papságra, azok kiképeztetésére, a tanügyre hasznos intézkedéseket tett, de közben saját anyagi viszonyai annyira megrendültek, hogy 1904-ben lemondott püspökségéről.

Ez az eset meglehetősen ritka volt a magyar katolikus egyház történetében s érthető feltűnést keltett. Mikor Ivankovics a püspöki méltóságra emelkedett, rendkívül nagy kedvvel foglalkozott a püspöki vagyon rendezéséhez, a gazdasági alapokra fektetéséhez. Pénz azonban nem igen sok állott rendelkezésére, mert az évi ötven-hatvanezer korona jövedelemre nagy terhek estek. Hogy a püspöki javadalmat átvette, ezek a gondok az elkerülhetetlenekké vált beruházások révén csak növekedtek. Kölcsönhöz, személyhitelhez kellett fordulnia s ezeknek némelyikéhez valóságos uzsorakamat-tal férhetett hozzá. Főleg ez a körülmény siettetette az anyagi romlást, amit aztán néhány szerencsétlen ipari vállalkozásban való részvétel teljesen betetőzött.

A rozsnyói püspöki vagyon zilált helyzete nem volt titok, hosszú időn át beszéltek a dolog felől egyházi, politikai, társadalmi körökben egyaránt. Berzevicsy Albert, az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter, amint a súlyos természetű anyagi kérdés felől infor-

mációt szerzett, azonnal kezébe vette az ügyet s minden rendelkezésére álló módot megragadott, hogy a katasztrófát elhárítsa. Ezt a törekvést azonban, sajnos, kellő siker nem koronázta. Ivankovics tehát lemondott és visszavonultan élt.

Az elhunyt püspök sokat olvasott, tanult és igen művelt ember volt. Elsajátította a német és francia nyelvet, szeretettel foglalkozott iparügyekkel, a szegedi iparosifjak közművelődési egyesületének sok ideig elnöke is volt. Sokat foglalkozott irodalommal. Irodalmi munkássága számos kisebb dolgozaton, egyházi és alkalmi beszéden kívül: Katolikus szertartástan, Egyháztörténelem, A szeged-alsóvárosi Mátyás-templom története, Imakönyv (a középiskolai ifjúság számára), Katolikus erkölcstan, stb. Holttestét Szegedre fogják vinni.

Beszüntetett politikai pörök.

Az igazságügyminiszter nyilatkozata. — A „Tribuna” sajtópöröi.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

Az igazságügyminiszter tegnap nyilvánosságra került rendelkezése, melylyel a folyamatban levő politikai sajtópörök és izgatási pörök jó részében az eljárást megszüntette, más esetekben pedig pertörleszt eszközölt ki, élénken foglalkoztatta ma a közvéleményt. Alább közöljük Székely Ferenc igazságügyminiszter érdekes nyilatkozatát, továbbá a hivatalos jelentést a perek beszüntetéséről.

Az aradi Tribuna-nak is ma lett volna sajtótárgyalása a nagyváradi táblán, de az ottani törvényszék már értesítette a vádlott ügyvédjét az eljárás megszüntetéséről.

Tudósításunk az ügyről itt következik:

A románok sajtópöre.

Az Aradi Közlöny mai számában megírta, hogy a kormány az izgatási és más politikai természetű perekben, ahol büntetendő cselekményt nem lát fenforogni, a vádat vagy eljéti, vagy ha ez már nem lehetséges, a királynál pertörleszt fog kieszközölni. Az első ilyen eset ma fordult elő Aradon. Szavu Konstantin, az aradi Tribuna volt felelős szerkesztője ellen a nagyváradi királyi ügyészség nyolc rendbeli nyomtatvány útján elkövetett, a magyar állam és a magyar nemzetiség elleni izgatás vétsége címén emelt vádat. Az ügyben a mai napra tűzte ki a főtárgyalást a nagyváradi királyi törvényszék mint esküdtbíróság, de az aradi rendőrség az est folyamán a következő táviratot kapta:

Rendőrség

Arad.

Ertesítse Marsieu Jusztin dr. aradi ügyvédet, hogy a mai napra védettje, Szavu Konstantin ügyében kitűzött főtárgyalás belet szüntetve, megjelenése felesleges.

Királyi törvényszék.

Nagyvárad.

A táviratot a rendőrség az éj folyamán áttamoztatta Marsieu dr. ügy-

védvel, aki a mai tárgyaláson így már meg sem jelent.

*

Az Aradi Közlöny munkatársa, a kormány liberális intézkedését illetőleg, beszélgetést folytatott Bocu Szévérel, a Tribuna szerkesztőjével.

— Bennünket, román nemzetiségieket, — mondta Bocu — a kormánynak ez az intézkedése, természetesen kellemesen érint. De nekünk ez kevés. Mi teljes rendszerváltozást kívánunk, nem úgy, hogy esetről-esetre egyik vagy másik miniszter elhatározásától függjön sorsunk. Így, még mindig ott van a félelmünk, hogy ezentul is úgy lesz, mint eddig volt. Mi követeljük a teljes sajtószabadságot, a lap-kaució eltörlését és a büntetőtörvénykönyv 172. §-ának (az izgatásra vonatkozik) eltörlését, úgy, hogy csak becsületsértés vagy rágalmazás esetén legyünk felelősségre vonhatók. A magam részéről izgatás címén két havi fogházbüntetésre vagyok ítélve és néhány nappal ezelőtt nyújtottam be a királyhoz kegyelmi kérvényt a büntetés elengedése érdekében, de a folyamodványt még nem intézték el.

Nyilatkozik az igazságügyminiszter.

Politikai körökben élénk feltűnést keltett az a hír, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter megszüntetette azokat az izgatási pöröket, amelyeket az előbbi kormány indított a szociálisták és a nemzetiségiek ellen.

A Pesti Napló tudósítója előtt a következőképpen nyilatkozott arról a kérdésről Székely igazságügyminiszter:

— Amikor átvettem az igazságügyi tárcát, akkor száznegyvennyolc izgatási pör volt folyamatban s különösen a nemzetiségiek részéről hangzott föl sűrűn a panasz, hogy hány százezer koronányi pénzbírságra, hány évi börtönre ítélik őket. Hát a megszüntetésre kellett gondolni ezek közül az olyanoknál, amelyek enyhébb fajtájúaknak mutatkoztak. Főképp az iskolai rendeletekről írtak inkriminált cikkeket a nemzetiségiek. Tudjuk, hogy maga Apponyi sem fogantatosította a rájuk vonatkozó rendeletet, miért bántuk most mi őket érte? Aki tulment a kellő határon és komoly törvénysértést követett el, azzal szemben persze nem szabad engedékenynek lenni. Csak annyit mondhatok, hogy — sajnos — nem lehetett eleget megszüntetni. A sajtót szabadabban kezeljük és eltárunk egy kis bírálatot is. A szociálisták például egyszer körmenetes gyűlést óhajtottak rendezni, amit betiltottak s erre kifakadás következett, aztán pedig sajtópör. Miután azonban a programunkban eklatáns módon kijelentettük, hogy az egyesülési és gyűlekezési jogot szabadabban kezeljük, nem lehet az ilyen pört lefolytatni. Más alkalommal főképp a bányaszerencsétlenségekről beszéltek a gyűlésükön s újra izgatás címén indult meg az eljárás egyik vezérük ellen. De hiszen akkor a munkások nagy tömegének katasztrófájáról esett szó, nem esoda, hogy megrendítette őket. Hogyne jönné ki a sodrából egy-egy szónok, amidőn a munkástársainak bóréről van szó, hogyne rendülnének meg, amidőn emberhalál sújtja le őket. És ilyenkor joguk van arra, hogy jobb sorsot óhajtsanak. Aki ellen ennek a hangoztatása miatt indult eljárás, azzal szemben méltányos a megszüntetés.

Hivatalos jelentés.

A Budapesti Tudósító a politikai természetű pörök revíziójának tárgyalásánál felmerült különféle híresztelésekre való tekintettel a következőket teszi közzé:

Folyó évi január havában az igazságügyi tárca átvételekor nemzetiségi és szocialistikus jellegű, valamint más sajtó és köztörvényi igazgatás vétsége miatt, az elsőfoku bíróságoknál 111, a felső bíróságoknál 37, összesen 148 büntető pör volt folyamatban. A pörök közül részben vádelejtés, részben perorvoslat visszavonása következtében 23 megszűnt. Az tapasztaltatott ugyanis, hogy több sajtóközlemény a büntető törvénykönyv 172. §-ában megjelölt igazgatás tényálladékaiban bírói megállapítására nem alkalmas, másrészt a régebben folyamatban lévő perekben, több ügyben marasztaló ítélet nem volt várható. Több inkriminált közlemény a vallás- és közoktatásügyi miniszter új nyelvrendelete ellen tartalmazott bírálatot, ezekben az ügyekben a perek lefolytatását a változott viszonyok nem indokolták. Előfordult továbbá az is, hogy névtelenül közzétett cikkek sajtójogiilag felelős szerzőjének kiléte vitás volt, valamint nagyhangú közhelyek bélyegét magukon viselő cikkek inkrimináltak. A folyó év elején volt 148 per, ezekből az elsőfoku bíróság és királyi ügyészségnél befejezést nyert 23 peren kívül, öt büntető per volt.

A szocialisták véleménye.

A Népszava következőképpen konstatálja az igazságügyminiszter eljárását:

— Mindenestre örvendetes, hogy az új igazságügyminiszter a sajtószabadság tiszteletét nemcsak hangoztatja, hanem intézkedéseivel is bizonyítja. Az igazságszolgáltatást a politika szolgájaként aljasító korszak után ez valóban tisztességes irányváltoztatást jelent. De a sajtószabadság érdekében ilyen személyes garanciák nem elegendők, pusztán muló hatásuk. Ha az igazságügyminiszter maradandó nyomát akarja hagyni szabadságának, akkor lásson hozzá a sajtó- és vélemény szabadság intézményes biztosításához. A büntetőjogi novella jelentősége eltörpül ahhoz az újabb novellához képest, amelynek a hírlapi óvadék és az igazgatási, lázítási törvényeknek eltörléséről, a magyar törvénytár e szégyenfoltjának eltüntetéséről kellene intézkednie.

MULATSÁGOK.

(=) Az Acsev. Szárnyaskerek-Dalkör estélye. A közönség nagyfokú érdeklődéséből és a rendezőség fáradságát nem ismerő buzgólkodásából következően, az idei tavaszi mulatságok között az első helyet az Acsev. Szárnyaskerek-Dalkör estélye fogja elfoglalni, amely Fábry Sándor dr. Acsev. vezérigazgató védnöksége alatt április hó 3-án (vasárnap) a városligetben zajlik le. Az estélyre szóló belépti díjak: 1—3 sor 2 kor., a többi sor 1.20 kor., karzatjegy 40 fillér. Kezdet este fél 9 órakor. Az estélyt kabaré vezeti be, amelynek válogatott műsora a következő: Richárd Genee: „Párisi ifjúság”, előadja a dalkör. „Férjet keresek”, monolog, írta: Saaty György, előadja Piliégler Margitka. Hegedű-duett, előadja Budits Mátyás és Zinner Viktor. Magyar Rhapsodia, 19-ik mű, Gaál Ferentől, zongorán előadja Fischer Ernő. Fesztich Leó gróf: „Arványhaj”, előadja a dalkör. Kuruc nóták, tárogatón előadja Joanovits Sándor. Richard Genee: „Olasz saláta”, komikus dalmű, előadja a dalkör. „Alarcos bál után”, bohózat 1 felvonásban. Személyek: Gyökér Ignác dr. fogorvos — Vadnai Antal, Mariška, neje — G. K. Szabó Ilona, Ilonka, Mariška huga — Czákó Manó, Táncos Gerő, fogtechnikus — Szilvássy Antal, Flóta Tóni, szabómester — Kohut Béla, Treszka, szakácsnő — Csomány Etelka, Hordár — Bajcsy Béla, Péklegény — Németh János. Rendező: Vadnai

Antal. Sugó: Kallós Gyula. Hoppe Rész: „Sűrű erdő” népdalegyveleg, előadja a dalkör. A dalkör erre az alkalomra teljesen új színpadot csináltatott, melynek díszletei Végh István színházi festő esetei alól kerültek ki.

Az ököritői katasztrófa.

Ferenc József adománya.

Távirati tudósítás.

Arad, április 1.

AZ egész művelt világ részvétellel fordul az ököritői borzalmas katasztrófa felé. Részvétáviratok, segélyadományok egyre érkeznek. Ma a király járult hozzá a katasztrófa által árván maradottak segélyezéséhez, s magánpénztárából 30.000 koronát adományozott. Rotschild báró 2000 koronát küldött.

A katasztrófánál megsérült emberek gondos orvosi kezelésben részesülnek. A belügyminiszter ma négy orvost rendelt ki a sérültek kezelésére. Mai tudósításunk ez:

A pusztulás tanyáján.

Azt a színt, amelyben a végzetes táncmulatságot tartották, földig lerombolták és a helyét mészréteggel bevonták. A temetőt igen sokan látogatják. A régi temető annyira megtelt, hogy új temetőt kellett nyitni. Ököritőban több ház teljesen gazdátlanul, üresen áll. Az istállóba bekötött állatok több nap óta nem ettek semmit. Bőzsük kísértetiesen hangzik végig a csendes falun.

Igen nagy volt az anomália, hogy mindössze csak két orvos van a faluban, holott a sebesültek száma nagy. Ez a két orvos nem győzte a munkát. Ma azonban újabb orvosokat küldtek ki. Pénzsegélyre itt nincsen szükség, mert a lakosság jómódú. A befolyt pénzekből emlékoszlopot akarnak fölláttatni a katasztrófa színhelyén.

Sokat beszélnek arról, hogy az áldozatoknak milyen sokat kellett szenvedniük, míg kinjaiktól megszabadította őket a halál.

Orvosok vélekedése szerint, nem valószínű, hogy sokat szenvedtek. Ilyen égő házakban ugyanis rendkívül nagymennyiségű szén-dioxid keletkezik, amely szempillantás alatt megfojtja az embert.

A párisi bazar-katasztrófánál megállapították, hogy egy szobában mintha meglepte volna az ottlévő embereket a halál, olyan pozícióban találták a holttesteket.

Igen nagy hőség is fejlődik ki az ilyen helyen. Néha 2000 fok meleg is keletkezik. Természetesen, ilyen atmoszférában nem kioldódik soká az ember, mert rögtön meghal.

Éjjel jelentik: Tegnap este Ököritőban, a leégett színpadok között, egy megszenesedett holttestet találtak. Amint megvizsgálták a ruha foszlányait, az egyik zsebben órát találtak. Az órát felhúzták és az járni kezdett, sérteletlen maradt a nagy pusztulásban.

Azok, akiket beállítottak a szatmármegyei kórházba, ott gondos kezelés alatt állnak. Három ilyen sérült van a kórházban. Batár Gyula, Nagy Antónia és Kiss Mária. Az orvosok remélik, hogy mind a hármat megtudják menteni az életnek. Érdekes, hogy Batár mentette ki Kiss Máriát, aki ezután súlyos égési sebének fájdalmát tejjel akarta csillapítani. Batár haza szaladt az istállóba, ahol trágyával akarta csökkenteni az égés fájdalmát.

László András kenderbagosi bíró családja, csodálatos módon szabadult meg a katasztrófától. A bíró a korezmában iddógált, mikor a

katasztrófa történt. Testvére, édesanyja és kis leánya volt a színpadon, a bálban. A korezmát elhagyva a bíró ép a színpad ajtajában állott, amikor a lámpa felrobbant. László, látva, hogy nagy baj van, berohant a színpadra, ahonnan először az édesanyját mentette ki. Ezután visszament az égő helyiségbe, ahol testvére nevét kiáltotta. A testvérét nem látta, csak a hangját hallotta, ez után ment, míg végül a fojtó füstben oda ért, ahol a testvére három holttest alá került. Megragadta és kivonszolta a színpadba.

László ekkor harmadszor is bement a színpadba, hogy kisleányát is kimentse, de azt nem találta. A kis leány mégis megmenekült, mert az óriási dulakodásban sem vesztette el a fejét, előre furakodott és egy kis nyíláson át kimenekült.

Szatmárról jelentik: A mai lapok közül többen megírták, hogy Ököritőban nincsen elég orvos, aki a betegeket kezelje. A belügyminiszter ma intézkedett, hogy négy orvos a katasztrófa helyszínére utazzék.

A szerencsétlenségénél egyébként elsőnek a szatmári mentők jelentek meg. A csűr még égett, amikor a helyszínre érkeztek és nyomban hozzáfektak a szerencsétlenül járt emberek gyógykezeléséhez.

A király adománya

— A segítő akció. — A részvét. —

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Ő felsége a király az ököritői katasztrófa alkalmával szerencsétlenül jártak hozzátartozói részére magánpénztárából harmincezer koronát adományozott.

Rotschild Albert báró ma Bécsből 2000 koronát küldött az ököritői tűzkatasztrófa áldozatainak visszamaradt családtagjai számára.

Luitpold bajor régens herceg az ököritői katasztrófa alkalmából a következő táviratot intézte a királyhoz:

Mélyen megrendülve az ököritői szerencsétlenségtől, fogadd szívből jövő őszinte részvétem kifejezését. Luitpold.

Az ököritői szerencsétlenség alkalmából Rex bácsi szász követ a miniszterelnökhöz a következő részvétáviratot intézte:

Excellenciádnak az ököritői nagy tűzkatasztrófa alkalmából a szász királyi államkormány nevében legmelegebb részvétemet fejezem ki. Rex, követ.

Temesvárról jelentik: Az a rettenetes tűzkatasztrófa, amely az egész művelt nyugatot megrázkódtatta és amely közel négyszáz ember borzalmas tűzhalálával végződött, Temesvár város közönségét is megszólaltatta a részvét hangján. A ma délután megtartott közgyűlés — Geml József főjegyző indítványára — a tűzkárosultak felsegélyezésére ötszáz koronát szavazott meg.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az „Aradi Állatvédő Egyesület” április hó elsején Lukácsy Lajos elnöke alatt választmányi ülést tartott. Az egyesület ez évi működéséről Ráthfalvy Jenő titkár referált, a melyet a választmány tudomásul vett. Elnök örömmel konstatálja, hogy az egyesület működése jótékonyan hat a nagyközönségre, az állatvédelem humánus intézménye mindinkább tért hódít, az állatok védelme átmegegy a köztudatba, úgy, hogy ez évben csak egy esetben történt bejelentés állatkinzás elkövetése miatt, amelynek megtorlása iránt az elnökség azonnal intézkedett. Az egyesület tagjai szép számmal szaporodtak, legújabbban beléptek alapító tagokul dr. Csernovics Diodoráné, özv. Rónai Lajonáné, Kintsig Jánosné urnók és gróf Károlyi Gyula.

GÓTHÉK a Magyar Színházban.

Beszélgetés az első szerepről.

(Fővárosi levél.)

Arad, április 1.

A közönség számára kétségtelenül érdekes színházi esemény a Góth-pár bemutatkozása a Magyar Színházban. Góth Sándor, aki megalapításától kezdve oszlopos tagja volt a Víg-színháznak és a felesége, Kertész Ella, akinek a neve az utóbbi esztendőben a Víg-színháznak nem egy nagy drámai sikerével forrott össze, április 14-én lép föl először a Magyar Színházban Bahr Hermann „A koncert” című vígjátékában. Fölkerestük a népszerű művész-párt, hogy megkérdezzük, milyennek látják az első szerepet, amelylyel az új hajlók közönségének meghódítására indulnak.

— Akiért az ember nagy áldozatot hozott, — mondotta Góth Sándor — azt nagyon megszereti. Én nagyon megszerethettem Heinck Gusztávot, Bahr vígjátékának a hőst, ezt a boldos, öregedő fiút, ezt a zseniális zongoraművészt, akinek nincs nyugta az asszonyoktól. Nagyon megszerethettem, mondom, mert nagy áldozatot hoztam érte. Mi ugyanis csak a jövő szezon kezdetétől vagyunk rendes, szerződött tagjai a Magyar Színháznak s így elhatároztuk a feleségemmel, hogy az egész májusi Párisban töltjük. Páris májusban! Kell-e mondani, hogy milyen öröm, milyen izgalom ez a terv művészembernek? Nekünk különösen kedves volt, mert hiszen mi eddig csak forró nyárban juthattunk el Párisba, amikor Páris és különösen a színházi Páris, alazik... Már számítottuk a napokat, amikor az én új direktorom vagy két hete egyszerre csak fölzólitott, hogy vendégszerepeljünk még az idei szezonban a Magyar Színházban. Persze, hogy szabadkoztam és mondtam neki, hogy Párisba készülünk, végre-valahára egyszer olyan időben, amikor a két operaházon, a Comédien még a nyári variétéken kívül az összes színházak előadásait sorra járhatjuk. Beöthy László nem próbált kapcsoltatni, csak mosolyogva a kezembe nyomta a „Konzert”-ot és megkért, hogy másnapig olvassam el. Amikor aztán itthon kinyitottam a darabot, a személyek névsorában meg van jelölve egy szerep: „Gustav Heinck, Pianist.” Ezt a szerepet szánta nekem. Elolvastam a darabot és — lemondunk Párisról. Heinck Gusztáv alakja és az a vágy, hogy hosszú idő után végre ismét egy embert játszhatok, itthon tartott. Nagyon szerethetem ennek a zongoraművésznek az alakját, melyet Bahr finom művészete, mély humora, derűs szatírája teremtett meg, mert hiszen igen nagy áldozatot hoztam érte...

Góthné Kertész Ella asszony a zongoraművész feleségének szerepét játssza a Bahr új darabjában, amelyet Berlinben Lehmann Elza, Bécsben pedig Marberg Lili — tehát két nagyon különböző egyéniségű színésznő — kreált.

— A történeti hűség kedvéért — mondotta a művésznő — el kell árulnom, hogy leinckné nem is az első szerep, melyet új házgatóm „rám osztott.” Akkor a Nemzeti Színház direktora volt Beöthy László. Nem ismertük egymást, nem beszélünk seha egymással és kétségtelenül azt sem tudta, hogy én már akkor egy esztendője tartogattam ott a Színészakadémia „kitünőrendű” diplomáját. Egy estélyen kerültünk össze, ahol én valami apróságot adtam elő. És másnap, bizony, nagy meglepetésemre, az ak-

kori repertoire-darabok egyikének női főszerepét küldte el nekem, hogy abban vendégszerepeljek a színházban. Szerződötési célból. Akkor nem fogadtam el a meghívását. Most elfogadtam és az első szerepet is, melyet nekem szánt. Marie Heinck a neve. És olyan a szerep is, mint ez a név. Szerény, egyszerű, majdnem igénytelen, de kedves, finom és tele melegséggel. Hogy hatásos-e? Oh nem. Egyáltalán nem. Mert nem is ugynevezett hálás szerep. Több ennél. Derűs, kellemes, gyöngéd, asszonyos. Mindezekon kívül pedig még egy külön okom is van rá, hogy nagyon szeressem. Ő nyitja ki előttem annak a házának az ajtaját, amelyikben sok testvére várakozik rám. Majdnem valamennyi csillogóbb, mutatósabb, mint mi mondani szeretjük: hálásabb szerep, mint ez az első. Bizonyára több fáradságomba, izgalomban és munkámba fognak kerülni, mint ez az első és talán több taprot is szereznek majd nekem. De nem tudom, fogok-e közülök úgy szeretni egyet is, mint ahogy ezt az egyszerű, szerény és finom Heinck Marit szeretem.

Örült a kaszárnyában.

Aki Haverda Mariskát keresi.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

A szegedi Mars téri kaszárnyában nagy ribilliót akart csapni egy beosont örült férfi, aki a soros tiszt elé szökött és sok titkolódzás után előadta, hogy Haverda Mariskát, szíve Mariskáját keresi, aki tőle megszökött, amíg ő a Tisza-szálló emelete alatt üdvözölte a kiszabadulás után. Az örült férfinak az volt a rögeszméje, hogy a „feleségét” a tiszturak bujtatták el. Kijelentette, hogy jaj lesz a tiszturaknak, rimánkodott, hogy adják vissza a feleségét, mert nyílnak az utcákon a virágok és ő nagyon szerelmes az asszonyába... Az inspekción katonatiszt meghallgatta az örültet és lecsillapította. Kiderült, hogy Szegedre Temesvárról szökött át az örült, 28 esztendőes férfi, aki Temesvárott katonaszabó volt, de mert 11 koronát elveszített a más pénzből, félelmében öngyilkosságot követett el. Elvágta a nyakát, az ütőerét, de azonnal észrevették, megmentették az életnek, de amikor fölkel a betegségéből, csendes örült volt. Még a Haverda pör tárgyalása idején elbolyongott Szegedre az elmebajos ember, azóta ott bolyong, senki se tud róla semmit, titkolódzva beszél, a korszón is megjelenik, de senkit sem bánt, nem veszedelmes, így a rendőrség nem vett eddig tudomást róla.

A dolog így történt:

Tegnap hajnalban, amikor a katonák gyakorlatra vonultak ki a kaszárnyától, a Mars téri kaszárnyában 28—30 évesnek látszó, alacsonytermetű, rendkívül sápadt férfi osont be. Kék ruhája kopott volt, a tavaszi zöldszíntű felöltője lógott a sovány, beteges testen. Az örökös baka megszólította:

— Mit akar? Kit keres?

— Csitt! Jaj lesz a tiszturaknak!

— Bolond kend? — kérdezte a baka.

— Na hallja! Vezessen az inspekcións tisztur elé. Nagyon sürgős, nagyon fontos, esküszöm.

A baka bejelentette a soros zászlósnak az idegent, aki már akkor az inspekcións tiszt előtt állt.

— Kicsoda maga? — kérdezte a tiszt.

— Kérem, nagy titok, ez a baka...

— Jó, maga menjen ki. Mit akar? — kérdezte újra az idegentől, amikor vele együtt maradt a szobában.

Az idegen férfi a torzképeknek a skáláját rendezte a sápadt arcán. Hunyorgatott a szemével, aztán hirtelen vigyorgott, majd betegesen komoly arcot vágott. Újra köszönt:

— Jó napot, kadét tiszthelyettes ur!

— Mit akar?

— Hát nem ismer?

— Magát? Nem.

— Én szabó voltam abban a katonai iskolában, Temesvárott, ahol a tiszthelyettes ur volt.

— De én még se ismerem. Miért jött ide?

— Kérem, én holnap bevonulok katonának.

— Nem értem, hisz szelőbb azt mondta, hogy mint szabó már szolgált.

— Igen, de jaj lesz holnap a tiszturaknak!

— Hát már miért na, bácsi, mi az a nagy jaj?

— Az nagy titok. A fejemmel játszom, amint a tiszturak is fejükkel játszanak.

Ekkor a telefonhoz hívták a tiszthelyettest, aki ráparancsolt az előhívott altisztre:

— Vigyázzon erre az emberre, míg vissza nem jövök!

— Az idegen összerázkódott, az arca eltorzult, kiáltozott, a karjait nyújtogatta:

— Ne bántsanak! Elmondom a nagy titkot. Elmondom, miért jöttem. A feleségemet keresem. Mariskát megszöktették tőlem.

Melőbb azt hittem, a király leánya, de a tárgyalás után megtudtam, hogy Haverda... Mariska... a Tisza szálló előtt énekeltem föl a fülébe, hogy... én és a gyöngyvirág, két finom mákvirág... aztán megszöktették tőlem.

A tiszturak szöktették meg, ide hozták, most tudtam csak meg. Mióta keresem a lelkem párom... de bezárták magukhoz, mert szép, mert jó, mert kedves... istenő, ugye már ön is ismeri? Mondja meg nekem, ha imádja a szerelmem istenét! Mert tudom, hogy a tiszturak elfogták és ide bezárták.

Amikor ezeket elmondotta a szerencsétlen, már két óránál több eltelt. Fuldokló zokogás vett rajta erőt, a kaszárnyába beérkezett tisztok megrendülve hallgatták a szerencsétlent:

— Nem bánom, akármi lesz, mert ide bezárták, de jaj lesz a tiszturaknak, nőt megszöktetni! Mi lesz most, hol vigyem ki?

A tisztok közül többen ráismertek az örültre és ezeket mondták el róla:

— Amikor a temesvári tiszti iskolába jártunk, akkor — ezelőtt négy évvel — katona volt ez a szerencsétlen. Mint szabó került a szolgálatba. Az egyik önkéntes tizenegy koronát rábizott, zubbonyt akart csináltatni, de a tizenegy koronát elköltötte. A büntetéstől való félelmében aztán egyik délelőtt a kaszárnyában borotvával elmettszette a torkát, aztán az ágyfedőt magára rántotta. Hőrgött, haldoklott, amikor hezaráhantak, az egyik segíteni akaró baka a torkára nyomta a kezét és ekkor borzalemmal fölfordított. A penge átmetszette az öngyilkos gégéjét. Katonaorvosok is rögtön berohantak, sikerült az átmetszett ütőér vérzését megállítani, ezüst géget alkalmaztak és életben maradt a szerencsétlen. Egy varróleány ápolta, de az egyik napon kirohant a beteg szobájából: Megörült! — kiáltotta. A gyógyuló beteg pedig a szobában sétált, kiáltozott. Az elméje meghibbant. Elbocsátották, most látjuk azóta újra először.

Azóta többször feltűnt a szegedi utcákon az elmebajos. Még a korszón is megjelenik. Didergősen vándorog, sápadt arca rángatózik, a katonatiszteteket sorra köszönti, titkosan néz az arcukba. Az egyik 46-os tiszt előtt ma délután leemelte a kalapját:

— Jaj lesz a tiszturaknak, mert ők vitték el a feleségem, szépséges Mariskát. De megkeresem, tudom már, hol rejtegetik!

Es sirva tovább ment.

SPORT.

+ „33” Football Klub — A. A. K. match vasárnap délután lesz az A. A. K. Török Gábor-utcai sporttelepén. Ezuttal az A. A. K. a másodosztályu bajnok csapattal áll szemben, mely a múlt héten nálunk szerepelt Beak-ot 3:0 arányban verte. Mult héten pedig Kassán szerepeltek a „33”-ok és a tavalyi vidéki bajnok csapatot 3:1 arányban győzték le. A vasárnapi match alapján tippelhetünk az A. A. K. idei vidéki bajnokságokban való szereplését illetőleg.

P. Ü. Sz. K. E.

A legújabb politikai szövetség.

Hiteles tudósítás az alakuló közgyűlésről.
(A gyűlésteremből kiküldött tudósítónktól.)

*

Ma délután a **Makk Hetes** vendéglő összes termeiben több ezer ember jelenlétében alakult meg Aradon a **Politikai Üldözöttek Szövetségének Központi Egyesülete**, amely röviden ezt a történelmi nevet vette föl: **P. Ü. Sz. K. E.**

Amint látni méltóztatik, a **Makk Hetesben** olyan férfiak alakították meg az új szövetséget, akiket az átkos Khuen-kormány kiűldözött állásukból.

Az elnöki emelvényen **Siry Tamás** foglalt helyet táborkarával. **Siry** elnök remegő hangon szólt:

— Tisztelt polgártársak! Köztudomású, mert hiszen mindnyájan érezzük, hogy a kegyetlen Khuen-kormány, a rossz, erőszakos munkapárti vezérek az ellenzéki emberek tönkrepeszkondizálásával, agyonterrorizálásával akarja jelöltjét győzelemre segíteni. Tudják, hogy például mit tettek velem? Én könyvelője voltam egy nagykereskedésnek és könyvelési hibákat fedeztek föl a munkámban. Azt mondják, ezért küldtek el állásomból. Pedig ez nem igaz. Azért bocsátottak el, mert a sógorom unokabátyjának a fia a munkapárt ellen akart kerteskedni. És most én kenyér nélkül állok. Sőt az anyám is. Tudják-e, az anyámmal mi történt?

Felkiáltások: Mondja már!

Siry: Az anyám egyszerű mosónő volt.

Felkiáltások: Apját leütötte a hajókötel!

Siry: Nem a hajókötel ütötte le, hanem a Bozskó-utóban éjjel leütötték. De ez nem tartozik a dologhoz. Az anyámról akarok beszélni. Ő egyszerű mosónő volt abban a vendéglőben, ahol a negyvennyolcas párt szokta gyűléseit tartani. És a gonosz Khuen-párt addig áskálódott, amíg kiturta onnét.

Jaj Veszéky Akos: Botrány!

Siry: Így dolgoznak az ellenpártban. Megmozgatnak minden követ!

Vig Demeter: És Tiszából itt még se lesz követ!

Siry: Az adóprás úgy működik az ellenzéki polgároknál, hogy az már szivettéppel! Tegnap láttam, hogy a végrehajtó egy hivatalnok családot kidobott a lakásból és ezt kiáltotta: „Igy jár minden aradi polgár, ha nem csatlakozik a munkapárthoz.”

Magyarka Péter (ordítva): Gott! Gott!

Siry: És ha visszagondolunk arra, hogy ezzel szemben milyen nagylelkű volt a Wekerle-kormány, hát összeszorul a szívünk.

Felkiáltások: És az öklünk!

Siry: Wekerlekék külön jutalmakat osztogattak azoknak, akik akkor az ellenpártban voltak. Emlékszem, hogy unokaöcsém sógorát, aki állami hivatalnok, két fokkal léptették elő, mert egy kávéházban ezt kiáltotta: **A koalíció a legerköstelenebb társaság!** — Kossuth Ferenc sajátkezűleg írott elismerő levelet mellékel a kinvezéséhez. A levélben ez volt: „Az elvűség és bátorság bajnokát örömmel léptetem elő.” — Egy sójövodeki biztost pedig kitüntetésképpen lovasították azért, mert nem a koalíció jelöltjére szavazott. Wekerlekék pénzadományokat is osztogattak azon állami hivatalnokok között, akikről tudták, hogy más pártban vannak. Azoknak a lapoknak, amelyek nem hűvérték a koalíció ideális politikáját, 8-10 allandó vasuti szabadjegyet adott Kossuth. Ilyen nem volt az előbbi kormány. A mostani pedig tömegesen fosztja meg Ahásától a más pártban le-

vőket. Mi is az ő áldozatait vagyunk. Mivel szükséges, indítványozom, hogy alakítsuk meg a **P. Ü. Sz. K. E.**-t.

Kiabálások: Alakítsuk! Alakítsuk!

Siry: Tehát a **P. Ü. Sz. K. E.**-t megalakítottam jelentem ki. Most pedig indítványozom, menesszünk küldöttséget a Khuen-kormányhoz s kérjük, hogy új egyesületünknek adjon — állami szubvenciót.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Luxemburg grófja, operett. (C bérlet.)

Vasárnap: Délután félhelyárakkal: **Trenk báró**, operett. Este rendes helyárakkal: **Tavaszi**, operett.

Hétfő: Délután félhelyárakkal: **Tilos a csók**, operett. Este rendes helyárakkal: **Bőregér**, operett.

* **Helvey Laura** ünneplése. Fővárosi tudósítónk telefonálja: Lélekemelő ünnepség volt ma este a Nemzeti Színház színpadán. **Helvey Laurát**, a színház kiváló művésznőjét, ünnepelte a színészvilág művészpályája kezdetének negyvenedik évfordulója alkalmából. Este fél hétkor megjelentek a színpadon az összes színházak képviselői és **Festetics Andor** gróf színészeti felügyelő. **Tóth Imre**, a Nemzeti Színház igazgatója megleghangu beszédet intézett az ünnepelthez, majd felolvasták **Zichy János** gróf kultuszminiszternek **Helvey**hez írt levelét. A Nemzeti Színház hatalmas ezüst babér-koszorúval ajándékozta meg a művésznőt, kinek végül kollégái nevében **Csillag Teréz** nyújtott át egy gyönyörű briliáns-koszorút. Az ünnepelt színésznő mélyen meghatva mondott köszönetet.

* **Új operettek.** A következő bécsi operett-évadban, mint Bécsből jelentik, az lesz a legnevezetesebb, hogy az évad **Lehár Ferenc**től és **Strauss Oszkár**tól nem hoz új operettet. **Lehár** három nagy operettsikerének babérain pihen, **Strauss** pedig opera-muzsikát ír. A Theater an der Wien a jövő szezon első ujdonságaként a „New York szépe” szerzőjének, **Kerker Gusztávnak** „Hóvirág” című operettjét adja. Az amerikai komponista nemrég Bécsbe költözött, úgy látszik, odavonzotta a nagy osztrák operett bősége. Új operettjének librettóját **Willner** és **Bodansky** írta. Második ujdonságul **Karczagék** **Fall Leó** „A szép Riset” című operettjét őrvezik, melynek előadási jogát már a budapesti Király-színház is megszerezte a jövő szezon számára. Ennek a szövegét is a Theater an der Wien bázis librettistái: **Willner** és **Bodansky** írták. A Raimund-Theater új Girardi-operettre készül. A népszerű művész számára **Stolz Róbert** írt operettet „A szerencse lánya” címmel. Librettó **Thelen**-től és (tekintettel arra, hogy a Raimund-színház is a **Karczagéké** megint csak **Bodansky**-től. A Carl-Theaternek is megvan a maga Fall-operettje a jövő évadra. „Babakissasszony” a címe és a szövegét **Willner** és **Stein** írták. E Fall-operett szereposztása különösen érdekelheti a magyarokat, mert az egyik nő főszerepet az ujdonságban — **Fedák Sári** fogja játszani. „Charlotte Fedák” ugyanis fölbontotta azt a szerződést, mely őt a **Joann Strauss-Theater**hez kötötte és a Carl-Theaterhez szerződött. Könnyű szívvel tehette ezt, mert a Strauss színházban az idén egyszer sem lépett föl és így valósággal tiszteletbeli tagja volt ennek a színháznak. A Carl-Theater második ujdonsága **Leoncavallo** „Malbruk” című operettje lesz. A Strauss-színház még az idén is hoz ujdonságot: a magyar származású **Berény Henrik** „Lord Piccolo” című operettjét, melynek szövege **Schanzer** és **Lindau** munkája. Persze, magyarok is szerepelnek a jövő szezon operett-szerzői között, mert most már tudvalevően a magyar operett-emberek műveit is szívesen jegyzi a bécsi operett-börzén. Így **Verő György**, mint szövegíró szerepel **Dostal**, prágai komponista „Gróf Lagotin” című operettjénél és az An der Wien-színház hirdeti a **Kálmán Imre** új operettjét, melynek **Kálmán** természetesen a zenéjét írta.

* **Amihez minden asszony ért.** Ez a címe annak a vigjátéknak, amely a jövő héten kerül színre Aradon először. Szerzője **Barrier**, a híres angol színpadi író, akinek **Vén leányok** című vigjátéka oly nagy sikert aratott az aradi színházban. Az új darabot **Szendrey Mihály** színgazgató rendezi, aki nagy gondot fordít a poetikus vigjáték minden részletére.

* **Néhány nap múlva nyílik meg** Aradon a magyar festőművészek remekeinek művészi reprodukcióiból egy tárlat, melyet **Weisz Leó** csg rendez félelemleti helyiségében. A kiállított tárgyak díjtalanul lesznek megtekinthetők és nagyon kényelmes részletfizetésre is kaphatók. 6861

* **Luxemburg grófja** keringője külön is kapható **Weisz Leó** könyvkereskedésében Aradon. 6861

* **Az Uránia hírei.** Szombaton kerül utoljára színre az Urániában **Lueger** temetése, ez a fenomenális látványosság, melyet Aradon mutatnak be először. Ugyanezen a műsoron szerepel **Cleopatra**, mely egyike a leggazdagabban kiállított mozgófényképeknek. Csupa fény, pompa ragyogja be a nagyszerű képet. Vasárnap szenzációs ujdonságokkal lepi meg a közönséget az Uránia színház, míg hétfőn újból elsőrangú ujdonságok kerülnek az ünnep alkalmából bemutatásra. Indokolt tehát a közönség nagy rokonszenve, mellyel az Uránia páratlan látványosságai iránt viselkedik. A gazdaság műsorokat most új forrásból szerzi be az Uránia, így tehát módjában áll a közönség érdeklődését állandóan ébren tartani. 241

Politizálás a vidéken.

Küldöttség a kormányelnöknél.

Távirati tudósítás.

Arad, április 1.

A politika ma, egy napra a vidékre szorult. A vidéken hullámnak most a szenvedélyek s a nagy csata előtt minden tábor szervezkedik. Ma a vidékről küldöttség járt a kormányelnöknél; azonkívül több törvényhatóság foglalkozott a parlamenti botránnyal.

Mai jelentéseink ezek:

A miniszterelnök a debreceniekhez

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Debrecen szab. kir. város a miniszterelnökhöz a következő átiratot intézte:

— Nagyméltóságú Miniszterelnök Ur! Debrecen szab. kir. város tanácsa a mai napon ülésre egybegyűlve, mély sajnálkozását és megbotránkozását fejezi ki a nagyméltóságodat és gróf **Serényi Béla** földmívelésügyi magy. kr. miniszter urat a magyar országgyűlés képviselőházában ért azon durva inzultus e-lett, amelylyel a szólás szabadság és a parlamenti tekintély minősíthetetlen módon megsértett. Egyben nagyméltóságodat őszinte tiszteltéről biztosítja, Debrecen, 1910. március hó 24. **Kovács József** polgármester, **Vecsey Imre** főjegyző.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök a következő választ küldte:

— Igen tisztelt Polgármester Ur! Őszinte és hálás érzelmekkel fogadom Debrecen szab. kir. város tanácsának március 24 én tartott üléséből hozzám intézett nagybecsű átiatát, amelyben sajnálkozásának és megbotránkozásának ad kifejezést a szólásszabadság és magyar parlament tekintélye ellen a képviselőház legutolsó ülésén elkövetett sajnálatos méányletelett. Midőn igaz örömmel adok kifejezést méltán a legszebb elégtétel érzetével tőt el azon körülmény, hogy hazánk e nagy városának, Debrecennek tanácsa is egyértelműg elítéli a parlamentünk termében elkövetett inzultust. Tisztelettel kérem polgármester ura, hogy a városi tanácsnak szíves megemlékezéért

Összinté köszönetemet tolmácsolni sziveskedjék. Hazafias üdvözléssel Khuen-Héderváry Károly gróf.

Szegediek Khuennél.

A szegedi munkapárt vezetősége tiszteltgett ma délelőtt 11 órakor Khuen-Héderváry gróf miniszterelnököt. Khuen-Héderváry gróf kös önetét fejezte ki a tisztelgésért és érdeklődéssel tudakozódott a szegedi viszonyok iránt. Ezután a szegedi kerületek jelölése került szóba, melyekre nézve — félhivatalos jelentés szerint — sikerült a párt vezetőségének a miniszterelnökkel megállapodásra jutni. Hogy ki a jelöltjük, azt még nem tudni.

A Nemzeti Társaskörből.

Budapesti tudósítónk jelenti: A Nemzeti Társaskörben ma este számos küldöttség járt a képviselő jelölések dolgában. A küldöttségek érintkezésbe léptek a végrehajtó bizottsággal.

Héderváry gróf ma este gyöngékedése miatt nem jelent meg a társaskörben, de Perczel Dezső, a végrehajtó bizottság elnöke az est folyamán felkereste a miniszterelnököt és informálta.

Temesvár a parlamenti botrány ellen.

Temesvárott a ma délutáni városi közgyűlésen — mint nekünk táviratozzák — foglalkoztak a parlamenti botrányról. A tanács ezt a javaslatot terjesztette elő:

„Temesvár szab. kir. város közönsége, mely egy évtized óta többször nyilvánította hazafias aggodalmát a törvényhozó testület tárgyalásainak fékevesztett erőszakkal megzavart menete fölött, — a képviselőházban történt szégyenletes merényletet, mely a törvénytisztelést és a nemzeti képviselőtestület tekintélyét csorbitja, a legnagyobb megbotránkozással elítéli és a tetteleg durván bántalmazott Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök és Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter uraknak mély részvétét fejezi ki. Ezen határozatról a miniszter urak a mai közgyűlésből táviratilag értesítendőek.”

A polgármesteri jelentés kapesán élénk vita támadt.

Hajdu Frigyes dr. szólalt fel elsőnek: A képviselőházban március hó 21-én történt eseményekkel én sem azonosítom magamat. Helytelennek és bizonyos tekintetben elítélendőnek tartom azt, ami azen a napon végbement. Azonban még sem vagyok abban a helyzetben, hogy a jelentést elfogadhassam. Temesvár város törvényhatósági bizottságának régi tradíciója az, hogy politikával nem foglalkozik. Valahányszor politikai kérdést igyekeztek mestersegesen, avagy tendenciózusan a terembe behozni, minden alkalommal erőiesen és élénken tiltakozott a többség. A mai jelentés mégis politikával foglalkozik, ami ellenkezik a tradíciókkal. Ha a törvényhatósági bizottság elítéli a parlamentben lefolyt haremodort, ez politika. Jóhetaek majd olyan idők, amikor a mi jelen állásfoglalásunk talán káros, vagy ártalmas lesz a városnak feltéve őrzött érdekeire, amely megköveteli, hogy a mindenkori kormánnyal harmóniában működjen, amiért is — maradjunk azon az állásponton, amelyet a múltban követtünk.

Skuteczky Miksa dr.: Egész terjedelmében csatlakozom Hajdu Frigyes dr. indítványához. Amikor legutóbb felszóltam egy közgyűlésen politikai kérdésben, a polgármester ur azzal vágta elejét a további vitának, hogy az politikai kérdés és a közgyűlés ilyenkor nem foglalkozik. Másutt is előfordultak oly események, mint nálunk a parlamentben, de egyik országban sem siettek a törvényhatóságok rosezálsuknak, haragjuknak kifejezést adni. Ily fon-

tos határozatokba nem lehet különben sem improvizáltan belebocsátkozni.

Vértess Adolf dr. nagyhatású beszédben cáfolta le a két elhangzott felszólalást: Ez az érvelés, ami most elhangzott, nem egyéb, mint taktikázás. Az a brutalitás, ami március 21-én történt, az nem politika, az izléstelenség. A jó izlés megsértése egy olyan helyen, ahol a nemzet erőforrásainak a központja van, az nem politika, az minden magyar embernek közös ügye. Ez a brutalitás felháborított minden művelt embert és felháborított bennünket is. Kérem a jelentést egész terjedelmében elfogadni. (Lelkes éljenzés.)

A közgyűlés ezután óriási többséggel — felállás útján — elfogadta a polgármesteri jelentést egész terjedelmében, változatlanul.

Ezután elhatározta a közgyűlés, hogy a választói reform dolgában nem foglal állást.

A 112 millió kölcsön.

Budapesti tudósítónk jelenti: Egy mai reggeli lap Héderváry gróf miniszterelnök, Hieronymi kereskedelemügyi és Lukács László pénzügyminiszter tegnapi tanácskozása rendkívüli tárgyaként a 112 és fél millió koronás kölcsönt állítja és ennek az értesülésének kapesán azt írja, hogy a kölcsön kibocsátása rövidesen, vagy nyilvános aláírás, vagy en-bloc jegyzés útján kerül döntés alá.

Hivatalosan konstatálják most, azt a külföldben mindenki által ismert körülményt, vajjon a kormány nyilvános aláírás, vagy en-bloc jegyzés útján akarja-e konvertálni az államtól megvásárolt és visszavett papírokat és kijelentik, hogy a kormánynak erre semmi befolyása, semmi köze nincsen és természetes, hogy a minisztertanács tegnapi értekezletén erről szó sem lehetett.

Hontmegye és a kormány.

Ipolyságról táviratozzák: Hontvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt tartott rendkívüli közgyűlést, melynek tárgysorozatán a kormány kinevezéséről szóló leirat is szerepelt s amelyen határoztak a megye újonnan kinevezett főispánjának, Wilczek Frigyes grófnak április 12-én megtörtént beiktatásáról. Az állandó választmány olyan értelmű javaslatot terjesztett a közgyűlés elé, hogy a törvényhatósági bizottság a kormány leiratát egyszerűen vegye tudomásul és hogy a főispánt minden ünnepélyesség mellőzésével iktassa be. A javaslat fölött nagy vita folyt. Csermák Ernő dr. ügyvéd, kamarai elnök szólott az állandó választmány javaslata ellen és azt javasolta, hogy a közgyűlés határozottan fejezze ki bizalmatlanságát és azt, hogy a kormányt támogatni nem hajlandó, mert az épen olyan alkotmány- és törvényellenes, mint volt a Fejérváry-kormány. A függetlenségi párt nevében tiltakozik az állandó választmány javaslata ellen. Gálffy István, a néppárt alelnöke és Schreiber Aladár esperes-plébános, ugyan-csak a néppárt nevében, csatlakozik Csermák Ernő dr. indítványához és a legteljesebb bizalmatlanságot fejezi ki a kormány iránt. Bolgár János és Ivánka István felszólalása után, akik az előadói javaslatot pártolták, a közgyűlés az állandó választmány javaslatát fogadta el. A kormány kinevezését tudomásul vette és kimondotta, hogy az új főispánt minden ünnepélyesség mellőzésével iktatja be.

Harc a választójogért.

Budapestről írják: Az általános, egyenlő titkos választói jog harcossai által vasárnapra a Vigadóba egybehívott választópolgári gyűlés rendkívül impozánsnak ígérkezik. Soha annyi választópolgárt a Vigadó terme nem látott,

amennyien öt vasárnapra találkozót adtak. Értesülésünk szerint a mozgalmat kiterjesztik az ország összes városaira és nagyobb helyiségeire is. A mai napon a belvárosi Saskör is bejelentette csatlakozását.

Aktuális emberek.

*

A temesi bán.

A székfoglalók között, amelyeket a manapság szapora főispáni installációkon elmondtak, alig lehetett egy is oly érdekes, mint az, amelyet Joanovich Sándor, a temesi főispán elmondott. Főispán, aki már a beiktatáson megmutatja az ökleit s elmondja: „ha kell, hát ütni is tudok vele,” — embernek is, főispánnak is nem mindennapi. A publikum tudniillik úgy szokta meg a főispánokat, hogy azok az installáció-méztől csurognak s csak az installáció után derül ki, hogy erőskeztiek.

Joanovich Sándorban, amikor ezt a szokatlan programot mondta, politikai vezérének, Tisza István grófnak erénye nyilatkozott meg: a hajthatatlan, semmi elől ki nem térő őszinteség. Ismeri magát s visszaemlékezett arra az időkre, amikor erősen nyüzsgött a darázsészék Temesben. Egy része az ő háta mögött; a másik meg Kabdebo Gergely körül. Ő az alispán volt és Kabdebo a főispán. A koalíciók Kabdebo mellett voltak s neki nem bocsátották meg, hogy megmaradt hatvanhetesnek és hogy Tisza hívének vallotta magát. Ellene voltak a temesmegyei nemzetiségiek, akik zokon vették tőle, a szerb eredetű embertől, hogy mint alispán az állam szupremációjának védője maradt.

Az a vihar, amelyet installációján rendeztek, csak nyári eső volt a viharok mellett, amelyek alispánosága idején tomboltak a temesi vármegye háza. ...nyíra ment a gyűlölködés, hogy egyszer például a tűzrendészeti, meg az őrtartási szabályrendelet miatt szervezkedtek ellene s le is szavazták. (Azóta úgy látszik, kevesebb a tűz, meg a kóbor kutya Temesvármegyében.)

A leszavaztatás után lemondott, de — mint ismeretes — fölfelé bukott. Miniszteri tanácsossá és a cigányügyek országos kormánybiztosává nevezték ki. Nem véletlen és nem ok nélkül való, hogy ez a megbízatás érte. Mikor a csángó telepítés folyt, Gromon Dezső, most annak az ügynek kormánybiztosa, maga mellé vette titkárnak s a csángóügy rendezése körül szerzett tapasztalatait voltak segítségére a cigányügy rendezéséről szóló törvénytervezet elkészítésében.

Följegyezni való még róla, hogy az egyetem iskolatársa volt Andrássy Gyulának és Tisza Istvánnak, akiket belső barátság fűzött hozzá. Nőse ember, a felesége Hellebronth-leány.

A temesiek nagy érdeklődéssel várják a működését. Mikor legelőször szó volt arról, hogy főispán lesz, küldöttség ment a kormányhoz, (sőt állítólag Fejérváryhoz is) hogy ezt a kinevezést megakadályozzák és hogy Hertelendy Ferenc maradjon a főispán. A küldöttségben Telbisz Károly temesvári polgármester is részt vett. És Telbisz, a nagyhatalmu, mindenható Telbisz ezt nem tudta megakadályozni. (El is utazott most a Délvidékről a még délebb vidékre, hogy legalább az installációt ne lássa.)

Komoly ok volt arra, hogy odafönt Joanovichhoz ragaszkodjanak. Mert nemcsak erős karu, kemény ember, de igazságos és egyenes is, aki a kínálkozó népszerűséget is feláldozva, megyelőre a maga útján, a vállalt célok felé. Mert nem hiába volt bánág valaha a Temes; ma is nem egyszerű főispán kell fölébe, hanem olyan férfiú, aki egy bának erejét, széles látókörét és imponáló fölényét egyesíti magában.

HIREK.

Regényíró és fejedelem vitája.

Távirati tudósítás.

Arad, április 1.

Mann Tamás „Königliche Hoheit” címmel regényt írt, mely Németországban is szokatlan népszerűsége telt szert. Az író a fejedelmek léha életét, foglalkozás nélküli vegetálását mutatja be művészi megrajzolásban és mint a nagy közönség hitte, realis meglátásban.

A „Kunstwart” című szépirodalmi folyóiratban egy uralkodó fejedelem, aki névtelen akar maradni, erős bírálatot írt a könyvről és azt mondja, hogy az egész regény nem egyéb mint a *félreértések sorozata*.

— Ha egy költő fejedelmekről ír, akkor a fantáziája elé nem tesz korlátot — írja a fejedelmi kritikus. — A regény főhőse egy abszolút lehetetlen alak. A gimnáziumba és kadétskólába járó hercegeknek bizony tanulniuk kell, mert az „udvarias” tanárok szerencsére egyre ritkábbá válnak. A herceg hadnagyok nem szívesen látott személyek az ezredeknél, mert ha nem akarnak dolgozni, akkor csak utban állnak, ahonnan bizony irgalmatlanul félre állítják őket. Anélkül, hogy valamit ne dolgozzék, a fontos ur sem megy előre. Elszórtan találhatók még tulszenzitív hercegek, akik félnek attól, hogy emberi tulajdonságaik kiütköznek lényükből, de ezek kivételek és nem típusok. Az embereknek büne az, hogy elméletileg elismerik a fejedelem emberi voltát és hibáit, de megbotránkoznak, ha a fejedelem valami hibát el is követ. Kíváncsok lennének, hogy Mann jobban ismerné meg a vérből és husból való fejedelmeket és csak azután írta regényt.

A regényíró kijelentette, hogy válaszol a fejedelmi kritikára és bebizonyítja, hogy ismeri a fejedelmek mostani életét is. Tudja, hogy most is megvan a miniszterek fáklia-táncsa az uralkodói lakodalmakon, most is kegyképen osztják szét a heregei menyasszony harisnyakötőjét a főrangú vendégek között és hogy Drezdában a sültet arisztokraták hordják fel a fejedelem asztalára.

— Bebizonyítom, mondja, hogy a regényemben írt dolgok életrajzi pontossággal és hűséggel vannak megírva.

Mann feleletét egész Németországban nagy érdeklődéssel várják.

— Kossuth Ferenc betegsége. Budapestről jelentik: Kossuth Ferenc az éjjel hirtelen rosszul lett. Gyorsan orvosáért küldtek, a ki konstataulta, hogy Kossuth régi gyomorbaja kiújult. Az orvos elrendelte, hogy Kossuthnak több napon át az ágyban kell maradnia. Ennek folytán Kossuthnak tervbe vett utazása is elmarad.

— Megkezdik a kulturpalota építését. Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ma érkezett leiratával az aradi kulturpalota építésének megkezdését lehetővé tette. A hozzá felterjesztett terveket és költségvetéseket jóváhagyta és kijelentette, hogyha az építkezéshez még szükséges százezer koronát a város kölcsön útján felveszi, akkor ő az annuitást a tárcája keretében fedezi és ötven esztendőre az esedékes összeget beallítja költségvetésébe. Felhívja a miniszter a várost, hogy a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége által megjelölt kisebb változtatásokat hajtsa végre. A tanács felszólítja Szántay Lajos műépítést, hogy most már készítse el a részletes terveket és ezek elkészülte után kiírják a versenytárgyalást.

— Kristóffy József Aradon. Ma néhány budapesti lap azt írta, hogy Kristóffy József fölép Aradon képviselőnek Tisza Istvánnal szemben.

Kristóffy József e hirre vonatkozólag egy hírlapíró előtt a következőképpen nyilatkozott:

— Az a hír, mintha én képviselőnek lépnek föl Aradon, egyáltalában nem felel meg a valóságnak. Igaz csak annyi, hogy egy nagy aradi küldöttség járt nálam, hogy menjek le Aradra és vegyek részt az ott tartandó általános választójogi népgyűlésen és hogy szólaljak föl ezen a meetingen. Ha lemegyek Aradra, hát csak azért megyek, hogy ezen a gyűlésen részt vegyek, de arra, hogy föllépjek képviselőnek, nem is gondolok. Ez az igazság.

A népgyűlés megtartására ma kértek engedelmet Sarlot Domokos főkapitánytól. A kérelmezők nevében Czobor Ottó és Steinitzer Pál dr. írták alá a kérvényt. A főkapitány írásban fogja tudatni a népgyűlés rendezőivel elhatározását. Értesülésünk szerint csak vasárnap jelenik meg egy aradi küldöttség Kristóffy-nál, hogy őt Aradra meghívja. A gyűlést április 10-én a Szabadság-téren szándékoznak megtartani.

— Elnökválasztás a betegsegélyző pénztárban. Az aradi kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága ma este tartott ülésében választotta meg a maga kebeléből elnökét és alelnökeit. A választás izgalmas lefolyású volt, mert csak a negyedszeri szavazás után sikerült olyan elnököt választani, aki a tisztséget el is fogadta. Az első szavazás után Hoffmann Antal kereskedő neve került ki győztesen az urnából. A megválasztott azonban kijelentette, hogy az állásra nem reflektál és azt el nem fogadja. Ugyanilyen eredménnyel végződött a második és harmadik szavazás is. Hegyi Albert nagykereskedőt és ifju Müller József vegyértisztító gyártulajdonost szintén elnökké választották, de ők elhárították maguktól a kitüntetés és kijelentették, hogy nem ohajtanak a pénztárnak elnökei lenni. A negyedik szavazásnál, az igazgatóságnak az egy szótöbbségben jelenvolt alkalmazott tagjai Varga Ferencet, a szociáldemokrata párt titkárát választották meg, aki el is fogadta a megválasztást. Alelnökök Hönig Ottó és Fenyő László lettek. Fenyő meleg szavakban emlékezett meg Cukor László volt elnöknek és a volt alelnököknek a pénztár érdekében kifejtett tevékenységéről.

— Debrecen új főkapitánya. Végli István debreceni főkapitány nyugalomba vonult és Domahidy Elemér, Hajdumegye főispánja Debrecen város főkapitányává kinevezte Rostás István budapesti rendőrfogalmazót, aki tegnap letette hivatali esküjét. Hivatalát április 6-án foglalja el. Rostás István Békésgyulán született, jogi tudományait befejezve, a budapesti rendőrség szolgálatába állott. Több kerületben, a bünyügyi osztályban és a detektiv-osztályban működött.

— Japán hercegi pár Budapesten. Budapestről jelentik: Fushimi japán herceg és neje ma délelőtt Bécsből Budapestre utaztak, hogy itt több napig tartózkodjanak és megtekintsék a város nevezetességeit. A hercegi pár délelőtt 6 órakor utazott el az expresszvonaton az államvasutak pályaudvaráról. A hercegi pár délután 1 órakor ért Budapestre, ahol a pályaudvaron Palotay japán konzul üdvözölte és a Hungária szállóba kísért. A hercegi párnak kísérete és díszszolgálatával vele együtt utazott, valamint Okuda nagykövetségi tanácsos, ügyvivő is. Vasárnap a japán hercegi pár Budapestről ismét Bécsbe megy.

— Sigray gróf esküvője Amerikában. New-Yorkból táviratozzák: Sigray Antal gróf szerdán délután tartotta esküvőjét New-Yorkban miss Daly Harriettel, özvegy Daly Márkusné többszörös milliomosnő egyetlen leányával. Az esküvőn, amely rendkívül díszes volt, csak a legközelebbi rokonok vettek részt. Nyoszolyóleány Karrel Brown Margit volt, násznagy pedig Pallavicini ögróf. Az esketési szertartáson Cziráky gróf osztrák-magyar követségi titkár is jelen volt. Sigray gróf New-Yorkból Bécsbe, onnét pedig Budapestre fog utazni.

— Alapítvány altisztek számára. A király nyolcvanadik születésnapját a hadsereg nagy fényvel készül megünnepelni. Jótékonycélu adakozásokkal teszik emlékeztetésre a nevezetes évfordulót. Egy melegsívű katonatiszt, aki eddig is több alapítvánnyal adta jelét az altisztek sorsa iránt érzett gondosságának, Schütz Agoston, Hadik huszárezredbeli kapitány ezredének tovább szolgáló altisztei részére is feltehetően akarja tenni az 1910. év augusztus 18-át, a felség születésnapját. Felhívást bocsátott ki a Hadik huszárezred tartalékos, nyugalmazott és szolgálaton kívüli viszonyban lévő tisztjeihez és arra kéri őket, hogy adományaikkal tegyék lehetővé egy nagyobb segélyalap megteremtését, melynek az lenne a célja, hogy az ezred tovább szolgáló egy altiszteje, abból minden év augusztus 18-án jutalmat nyerjen. Az alap a király nevét viselné. A jótékony célra szánt összegek az Első Aradi Tárkerékpénztár igazgatóságához küldendők, ahol azt az alapító levél elkészültéig kezelni fogják és augusztus 18-án a hadügyminiszteriumnak beszolgáltatják. Schütz kapitány eme humanus gondolata bizonyára élénk viszhangra talál.

— Házvétel. Andrányi Károly aradi nagykereskedő megvette Vásárhelyi Jánosnak a József főherceg uton levő egyemeletes házát 135,000 koronáért.

— A késői tél áldozatai. Bécsből táviratozzák: A nagy havazásnak már is sok áldozata van. Tegnap egy Nyokács János nevű munkásnak a keze, amint a telefon-hálózaton dolgozott, meggémberedett a hidegtől. A munkás leesett a magasból és halálra zuzta magát. A második áldozat egy fiatalember, aki egy hógödörbe bukott és ott meghalt. — Kundrics József magánzó kocsin a szomszédos községbe akart hajtani. Utközben nagy havazás érte el. Kundrics leszállt a kocsiról és meghagyta a kocsinak, várjon rá, egy negyed óra múlva visszajön és segítséget hoz. A kocsi félóra hosszáig várt, ekkor gazdája keresésére indult. Ott találta meg az utszéken megfagyva. — Zomborból táviratozzák: Egész éjjelen át erősen havazott. A kocsiközlekedés a szomszédos községekkel fennakadt. A virágzásban lévő gyümölcsfák elfagytak.

— Csalás Csernoch püspök nevével. Makóiról táviratozzák: A makói csendőrség ma letartóztatta Sinka Endrét, aki bejárta mindazokat a községeket, melyek határában Csernoch János csanádi püspöknek birtokai vannak és elhíttette a gazdákkal, hogy a püspök, ismerve a nép bajait, birtokát a szegény nép számára parcelláztatni akarja. Elmondotta, hogy ő van megbízva az elomunkálatokkal; térképeket mutatott a földesgazdáknak és velük kijelöltette, hogy milyen részt kívánnak a püspökség birtokából. A legtöbb gazdától nagy összegű előlegeket is vett a földosztásra. A makói jogszámkormányzóságnál most tömegesen jelentkeztek a becsapott gazdák és kiderülve a csalás, feljelentést tettek Sinka ellen. A család ugyan szökni próbált, de a csendőrség letartóztatta. Sinka beismerte a csalásokat.

— Wiener Gyula dr. fogorvos, rendeléseit április 1-től kezdve ismét reggel 7 órakor kezd meg.

— Adomány. Ottovay József, Halmágyesücsről, az ököritői árvák részére 6 koronát küldött kiadóhivatalunkba. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— Elköltözött ezred. Budapestről jelentik: A barnahajókás hatvannyelencsok, az egykor oly híres Radics-bakák, akik az egyik legrokonszenvesebb magyar ezred legényei, ma reggel nyolc órakor elhagyták a fővárost, hogy új állomáshelyükre, Zimonyba költözzenek. Az ezredet 1860-ban alapították, akkor, a mikor a gyalogezredek legnagyobb része létesült. Ki-egészítő kerülete a Jászság és a Kunság, Szék-helye pedig Szolnok. A legmegvarab ezred volt mindig, délece jász- és kun-legények szolgáltak benne a királyt. A tüzkerességet 1866-ban a porosz hadjáratban kapta meg, a mikor a néhai József királyi herceg dandár-jába tartozott. Ez az ezred most hosszabb időre megvált a fővárostól. Ma utaztak el innen Zimonyba. A legénységet husvétkor szabadságra bocsátották, hogy hozzátartozóiktól búcsút vehessenek. Az indulás ritka szép látvány-nyal szolgált a közönségnek. Az ezred Zimo-nyig hajón teszi meg az utat. A Dunaparton, a parlament előtt, már két nap óta utra készen horgonyozott a „Radetzky” nevű személyszál-lító gőzös, amelyhez két nagy uszályhajót kap-csoltak. Ezeken mentek el a Radics-bakák; az elvonulás nagy ceremóniával, az összes ezre-dek deputációjának jelenlétében történt. Az ez-red sorakozott, imát mondott, azután a zászló-ünnepélyes átvétele történt meg, majd Schrei-ber Viktor altábornagy hadtestparancsnok mon-dott a katonákhoz búcsúbeszédet. Aztán hajóra szállott az ezred és vidám zenészóval hajózott Zimony felé, ahová holnap érkezik meg. Az ezred egy zászlóalja már lenn van az új állo-máshelyen, most két zászlóalj és a törzs megy le. Zimonyban, ahol még eddig sohasem volt egy egész ezred katonaság, nagy előkészülete-ket tesznek a fogadtatására.

— Telefon Bécs és Velence között. Velence-ből táviratozzák: Ma délelőtt nyitották meg a Velence—Trieszt—Bécs telefonvonalat. Az osz-trák kormányt Baum von Appelskoffen báró velencei főkonzul, valamint Pattay udvari taná-csos, trieszti postaigazgató, az olasz kormányt Marchi tengernagy és a telefonigazgatóság vez-ető hivatalnok képviselte. Ezenkívül részt-vettek a prefektus és a polgármester, valamint a szenátorok és képviselők Velencéből, továbbá a különböző hatóságok és a kereskedelmi világ képviselői. Este Pattay udvari tanácsos tiszte-letére banket volt.

— Sága telepesei folyó hó 3-án, vasárnap délután 2 órakor a rendes helyen értekezletet tartanak.

— Francia Ukörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg, 60 fillér Vojtek és Weisznál.

279

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Pisztolypárba viaszgolyókkal. Nemrégiben a fővárosban különös pisztolypárba ment végbe. Nicolaidis effendi, a fiumei török konzul és egy Carlo Cipelli nevű olasz tiszt között történt a pisztolypárba. Carlo Cipelli rendkívül híres pisztolylövő s így annál inkább csodálko-zott mindenki a fölött, hogy a három golyó-váltásos pisztolypárba sebesülés nélkül ment végbe. Végre azután egy bírósági tárgyalás ré-vén kipattant a titok, hogy a nehéz feltételek mellett vívott párba miért végződött olyan szerencsésen, Nicolaidis effendinek egyik ír-noka, Kokorovic azt a hirt kürtölte világgá, hogy őt a gazdája megbizta azzal, hogy a pisztolyokat viaszgolyókkal töltsen meg s ezért a szolgálatáért négyezer koronát ígért neki. A párba megtörtént s Kokorovic előál-lott követelésével, de a konzul nem akart fi-zetni neki. Kokorovic erre megfenyegette a konzult, hogy botrányt csinál a dologból, ha nem fizet. A konzul erre zsarolásért följe-len-tette az írnoke, akit a bíróság öt napi fogházra ítél el.

§ Sörtő információk. Budapestről jelentik: Két cipőfelsőrészgyáros: Márton Jenő és Már-ton Sándor nem valami jóban vannak egy-mással. Már üzleti érdekből is ellenségesked-nek. Márton Sándornak fülébe jutott, hogy va-laki, éppen az üzletfelei körében, rossz híreket terjeszt felőle és meglátta később, hogy a hi-rek Márton Jenőtől erednek.

— Nem tagadom, így van, — felelte ez — de információkat kértek tőlem Márton Sándorra s én megadtam. Csak igazat mondtam felőle, amit bizonyítani is tudok.

Igy szólt a tárgyaláson Márton Jenő, akit ellenfele becsületsértés címén följelentett. A bíróság azonban, csekély büntetéssel ugyan, de mégis elítélte 20 korona pénzbüntetésre. Az elítélt felebbezett és a mai tárgyaláson Scheffer Sándor dr., a panaszos ügyvédje kifejtette, hogy tudomása szerint a bíróság hasonló in-formációkért már tudakozóirodák tulajdonosait is elítélte, mert még ezeknek sem szabad er-kölcsbiráskodni. A vádlott ezuttal is bizonyi-tani akarta, hogy amit állított Márton Sándor-ról, mind igaz, de a bíróság nem adott helyet a panaszos ügyvéd ama kijelentése folytán, hogy itt nem jogos magánérdekről, hanem piszkos üzleti érdekről van szó. És a törvény-szék helybenhagyta az elsőbíróság ítéletét.

§ Feleség — a férj ellen. Sok szó esett az utolsó időben Rumbach dr. esetéről. A du-gazdag fiatalember nőül vett egy szép, de sze-gény pozsonyi leányt, Frank Leonát, de aztán a fiatal házasság hamarosan széjjel is mentek. Válpör támadt köztük. Közben Rumbach (dr) a bátyja, Rumbach Dezső és a volt felesége bevitették a Schwartzner-féle elmeorvosintézetbe is, ahonnan a teljesen épaszú ember csak ne-bezen, a barátai segítségével tudott kijutni. E miatt Rumbach dr. a nevezettek ellen büntető feljelentést tett s ez a pör még ítélet előtt áll. Ellenben abban a gondnoksági pörben, me-lyet a család tett folyamatba Rumbach dr. ellen, már döntött a pozsonyi törvényszék, még pedig akként, hogy a gondnokság alá helyezést kérő keresetet elutasította. Az érdekes megokolás a nagy port felvert ügyben a kö-vetkezőket állapítja meg: A felperesek elme-betegség, illetve gyengeelméjűség és tékozlás címén kérték a gondnokság alá helyezést. Ez azonban minden tekintetben alaptalannak bi-zonyult, bár a becsatolt orvosi bizonyítványok ezt igazolni igyekeznek. Felhozott az is, hogy Rumbach dr. üldözési rögeszmében szenved s az a mániája, hogy megakarják mér-gezni. A bíróság szükségesnek találta, hogy megfigyeltesse Rumbach elmeállapotát or-vosszakértőkkel. Három szakértő egyértel-műen azt a véleményt adta le, hogy Rumbach dr. épelméjű és a gondnokság alá helyezésre semmi ok sem forog fenn. Az il-

lető elmeorvos pedig, akinek bizonyítványa alapján Rumbachot annak idején gyógyintézetbe internálták, nem hatósági megkeresésre vagy megbízásra állította ki bizonyítványát, hanem azt magánkérelemre, sőt a nagyban érdekelt felperesek kérelmére, olyan aggályt keltő körülmények közt adta ki, mely annak hitelt érdem-lőségét teljesen leszállítja. Ami pedig — szól végül a megokolás — a tékozlást illeti, ezt szintén nem látja fenforogni a bíróság, mert Rumbach dr. vagyons ember s vagyonához viszonyítva — 153.000 K-t kitevő költsézését — miután ennek részletes felfedezésére alperes amugy sem kötelezhető, tékozlónak minősíteni nem lehet.

A költségekben a bíróság az alaptalanul perlekedő felpereseket elmarasztalta.

TARKASÁGOK.

(A rőfögés.) A kortesvilág legujabb humoros története a következő:

Egy aradmegyei választókerületben az egyik vezérszónok a korcsában így beszélt:

— Mégis csak disznóság, hogy a multkori népgyűlésen a jelöltünket az ellenpárt kortesei nem engedték szóhoz jutni.

— Folyton rőfögtek és nem lehetett tőlük egy szót se hallani.

A pártvezér harcias hangon ezt vágta ki:

— Már pedig én mondom, hogy ez hiába-való. A mi jelöltünk hangja a legközelebbi gyű-lésen még is csak hallatszani fog, mert tanulják meg az ellenpártban, hogy nincs olyan erősem disznórőfögés, amit a mi jelöltünk tul ne harsogna.

(Az új segéd.) Egy aradi kereskedő új se-gédet kapott, aki nagyon szorgalmas volt, de szörnyen szűkszavú. Ha valaki például fehér kulmázt kért, ezt mondta rá: „Az nincs.” — A főnöke kioktatta a segédet, hogy röviden és ridegen nem szabad elutasítani a vevőket. Ha nincs amit kérnek, akkor kínálni kell mást.

Alig fejezte be a főnök az oktatást, bement a boltba egy urindó.

— Szervétát kérek, — mondta — de papir-ból legyen. Tudja, olyan vékony flussz-papírból.

Az új segéd keresgélte a papírok között, de szervétát nem talált.

— Az nincs, — mondta nagyon előzékenyen — de kitűnő smirgli-papírral szolgálhatunk.

(Az átruházott szavazat.) A szavazási láz ilyenkor elfogja a polgárokat és szörnyen fájlal-ják azok, akik nem vehetnek részt az alkotmányos küzdelemben — a szavazatukkal is. Kepes Marci aradi tanár ma szűkebb hazájából, a Szepesség-ből levelet kapott, Kun János földesgazdától, akit Kepes gyerekkorától ismer. A nagy betűs levél hangzott emigy:

„A tekintetes ifjúr jól tudja, hogy nekem, a kinek van egy pár jó hold földem, mindig volt voksom. Most nincs, mert kifelejtettek a szavazó-listából, osztán elfelejtettem megreglamálni. Így hát kimaradtam. Pedig nagyon szeretnék szavazni. A tekintetes ifjurnak az itteni háza után itt is van szavazati joga. De tudom, hogy a tekintetes ur nem gyön haza szavazni. Arra kérem hát, hogy irassa át rám a szavazati jogát.”

Kepes nagyot nevetett az együgyű paraszton aki még azt se tudja, hogy a szavazati jogot nem lehet átruházni. De nem akarta felvilágosítani az öreget. Hanem röviden ezt válaszolta neki:

„Akkor magára iratom a szavazati jogomat, ha maga viszont rám irat a földjéből tíz holdat.”

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 257

Kiadóhivatal és hirdetői osztály — 151

Mit kell innom,

miután orvosom megmagyarázta, hogy a babkávét az én egészségemnek ártalmas?

Válasz:

Kathreiner-féle Kneipp malátakávét, mely egy sajátos eljárás által, a babkávét ízét és samáját nyeri, amellyel tápláló és olcsó. Nem létezik job ital reggelire, nagynak és kicsinynek!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

„Kedvezmény.” Kivételes kedvezményes ár 2 korona. Ennél olcsóbban nem lehet.

O. I. Akkor megtörtént a huzás. Barabás Béla dr. tud róla felvilágosítást adni.

S. G. 807—18. számú sorsjegyet kihúzták a törlesztési huzásban. A többi nem nyert.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Aradi kereskedők tarifaiügyi osztálya. A kereskedők között általában nagy a tájékozatlanság a vasuti tarifa és üzletkezelési ügyekben, s ez a tájékozatlanság igen gyakran anyagi kárával, s még többször kellemetlenségével jár a vasutasokkal összeköttetésben álló kereskedőknek. Ez a tájékozatlanság különösen nagy most, a mikor a magyar és az osztrák államvasutakon, valamint számos helyi érdekű vonalon új teherdíjszabás lépett életbe, s a magyar államvasutak új üzletszabályzata is érvényre került. Ezen a helyzeten kíván segíteni az **Aradi Kereskedők Köre és az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerülete** egy közös, jelentős ujjtással. A két egyesület azon kereskedőknek, a kik e célból a titkári hivatalhoz fordulnak (Szabadság-tér 7 sz.) a magyar és osztrák államvasutak, a magyar helyi érdekű vasutak teherdíjszabásaira, a nemzetközi vasuti forgalom díjszabásaira, a vasuti üzletszabályzatra és a díjvisszatérítésekre vonatkozólag díjtalan és kimerítő felvilágosítást nyújt. A két egyesület ezen ügyek előadói tisztjére Antal Benőt, a Neuman testvérek cég tarifa-ügyi tisztviselőjét nyerte meg, a kinek szakértelme s önzetlensége bizonyára nagy szolgálatára lesz a kereskedőségnek. A tarifa ügyekre vonatkozó kérdések írásba foglalva intézendők a titkári hivatalhoz; vidéki kérdezősködésekre a válaszbélyeg melléklendő.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 1.

A mostani változékony időjárás helyett üdvösebb lenne, ha állandó enyhe, esős idő állana be, mert a hűvös, hideg (sőt egyes helyeken fagyos napok is vannak) többé-kevésbé káros hatással lehet a vetésekre.

A gabonázlet irányzata változatlan.

A mai piacon eladásra került:

400 mm. buza	12:50—12:70
400 mm. tengeri	5:60—5:65
Róza	8:00
Zab	6:70
Arpa	6:10

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, április 1.

Készáru: Kínálat, vételkedv gyenge, 2 ezer mm. változatlan. Amerika $\frac{1}{2}$ -el magasabb.

Az árak 50 kilonként értendők.

	Déli	2 órai
Árú	Árú	Árú
Tengeri 1910. májusra	6.10—6.11	6.10—6.11
Buza 1910. áprilisra	13.53—13.54	13.52—13.53
Zab 1910. áprilisra	7.30—7.31	7.17—7.18
Róza 1910. áprilisra	8.50—8.51	8.50—8.51
Buza 1910. októberre	11.20—11.21	11.23—11.24
Buza 1910. májusra	13.50—13.51	13.49—13.50
Róza 1910. októberre	8.46—8.47	8.43—8.44

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	...	685.50
Magyar hitelrészvény	...	812.50
Városi-villamos vasuti részvény	...	54.50
Közüti vasut	...	113.50

Felolós szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1910. évi április hó 2-án:

C. berlet.

C) bérlet.

Luxemburg grófja.

Operette 3 felvonásban. Írták: A. M. Wilner és Róbert Bodanzky. Fordította: Gábor Andor. Zenéjét szerzte: Lehár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Reneé	Beregi S.	Mencsikoff	Nagyiván I.
Basilovics	Polgár S.	Pavlovics	Gerő János.
Kokozov Stára	Benkőné.	Pélegrin	Bellészky.
Brissard	Vass Jenő.	Saville	Szabó Lajos.
Didier Angella	Wlassák V.	Boulanger	Szabó L.
Vermont	Dióssy Nusi.	Lavigne	Vihary B.

Közdets date 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Béla Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Másor 1910. április 2-án szombat

1. Tynkszem és szerelem. Bohózat. — 2. A várur és a cigányleány. Életkép. — 3. A tábornok ur mulat. Komikus. — 4. Egy jelenet a francia forradalomból. Dráma. — 5. A szerelmes inas. Humoros. — 6. Cleopatra. Históriai dráma. — 7. Piffo, mint Don Juan. Kacagtató. — 8. Lueger temetése. Szenzációs látványosság, először Aradon kerül bemutatásra.

Előadások délután 6 órától kezdve.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rekonoknak, jó pályatársaknak, jó barátoknak és ismerősöknek, valamint a helybeli főgimnázium mélyen tisztelt tanári karának, kik felejtethetetlen ficskám megrendítő halála miatt engem ért sorscsapást részvétikkel és a vég-tisztességen való megjelenésükkel enyhíteni iparkodtak: mivel ezt tenni külön-külön mindenkivel szemben nem áll módomban, ez uton mondok szívből jövő hálás köszönetet.

Arad, 1910. április 1.

1586

Kovács József,
máv. ellenőr.

Köszönetnyilvánítás.

Elmulaszthatatlan kötelességemnek tartom nóm

Bach Vilmosné

elhalálózása alkalmából köszönetet mondani mindazon nemesszívű embertársaimnak, kik nagy bánatomban részvételt voltak magam és hoz atartozóimhoz.

De különösen hálás köszönetet mondok úgy magam, mint szerencsétlen sorsu visszamaradt családom nevében a Pincér-egyletnek, izraelita hitközségnek, Filler-asztaltársaságnak, kik adományokkal is kegyesek voltak támogatni.

Arad, 1910. április 1.

Bach Vilmos
és családja.

1587

A „Vadászkürt”

sörarsnokban

ma és a következő napokon
Földesi Szerén

hegedűművész vezetőjével az ország első és egyedüli 12 tagból álló szimfonikus

hölgyzenekara

Angelotti Imre harmonium-művész közreműködésével, esténként

hangversenyez.

Elsőrendű konyha. Legjobb fajborok. Kitűnő kiszolgálás. Szabad bemenet.

1585

Tisztelettel

Nagy Lajos.

Gutman Testvérek

KÖSZÉNBÁNYAI BUDAPEST, V. MÉRLEG-U 8.

Ajánlanak locomobil- és stabilgépek fűtéséhez

Osztrau-dombraui darab-, kocka-,

dió- és aknaszenet,

Osztraui köszénbrikett,

mely elsőrendű mosott szénből 1, 3 és 5 kg. súlyu darabokban készül;

Osztraui mosott finom és durva-szemű kovácszenet. 6742

Öntőde és szivógázmotor részére:

Osztraui-dombraui pirszenet.

Szoba- és konyha-fűtésre:

elsőrendű porosz darab-, kocka-

és diószén, elsőrendű osztraui

légszeszpirszenet,

minden vasut és hajóállomásra szállítva.

Telefon számok: 36—37, 36—38, 109—84, 176—22.
Interurban: 33.

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobbsz és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcsereoltetnek
TELEFON 438. TELEFON 433.

Rendkívüli olcsó árakban árusítunk

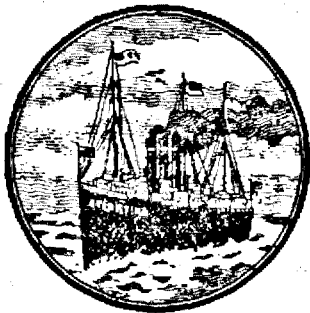
férfi öltöny, felöltő és női ruhákra tiszta gyapju szöveteket.

LEICHNER és FLEISCHER Arad, Szabadság-tér 17. — Telefon 475. szám.
Kizárólagos posztó gyári raktár. 1226

Legjobb és legolcsóbb forrás.

Kizárólagos

kávé

tea és rum

üzlet.

ATLANTIKA

KÁVÉ és TEA
BEHOZATALVillanyüzemű kávépörkölőn (legújabb rendszer)
minden órában friss pörkölés.

951

ARAD, Andrassy-tér 20., sz. szemben a megyeházzal.

Szakszerű, példásan tiszta kezelés.

Városi és megyei telefon 609. sz.

167 drb.

1582

JUH

ugyanannyi báránnyal

jutányosan eladó

Bauer Antalnál,

Németség, 66-67. házs.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közön-
ség b. tudomására hozni, hogy a
közeledő építési szezon alkalmából
elvállalok mindennemű

építkezési munkálatokat

kezdve a legegyszerűbb dologtól a
legmodernebb kivitelig, ugyancsak
tervezéseket, átalakításokat, javi-
tásokat, szóval mindenre szakmába
vágó munkálatokat a legjutányo-
sabb áron. 1844Kérem a n. é. közönség szíves
támogatását.

Fodor József,

képesített kőművesmester

Miklós-u. 49.

Inlkai Tóth Lajos-féle
paulisi hegyi

ó-bor

ugy kisebb, mint nagyobb meny-
nyiségben kapható

Wesselényi-utca 26 szám

alatt. — Érdeklődőknek az An-
drassy-téri szabóüzletben felvi-
lágosítás adatik. 1532

Tégla kapható

alulirotnál, valamint
ujjonnan építendő ::

házra kölcsön is.

Parcellázásokat elfogadok.

Kírlé Antal

téglaagyáros 1565

Flórián-utca 6/b. szám, 5. ajtó.

5500 közjegyzőileg hitelesített
bizonyítvány igazolja, hogy a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három tenyővel)

köhögés

rekedtség, katarus, elnyálká-
sodás, erős dohányzás folytán
beállott hurut és görcsös kö-
högést megszünteti.Csomagja: 20 és 40 fillér,
doboza 60 fillér. 639Kapható: Guteri Földes Kelemen, Hajós
Árpád, Rezsényi Mátys és Breuer Fülöp
gyógyszertárakban Arad, Zombory János
gyógyszertára a Szentháromságban - Uj-Sat-
Anna, Székely Sándor Irtó gyógyszertára
Lippa, Toffert Károly gyógyszertára Elek,
Krausz Elemér gyógyszertára Glogovác,
Vejtek és Weisz drogeriája Arad, Adler
gyógyszertárban, M.-Pécskán, Ürs Rezső, Pankota.

Afrana

a legjobb varrógép

házi és ipari célokra. — Kizá-
rólágos raktár: 346

Koch Dánielnél

Deák Ferenc-utca 42.

:: Kedvező fizetési feltételek. ::

Olcsó árjegyzék!

oly cikkekről, melyek kizárólag ná-
lunk szerezhetők be.Joupon tiszta selyem taftt 5 frt. 80.
darabja

Moire selyem darabja 4 frt.

Cloth lüszter és mosó jouponok
feltűnő olcsó áron.Herveth fűző, legújabb 3 frt. 50.
facon, darabjaNagy parthie vétel férfi és női
zsebkendőkben.Sok ezer meter schweici himzés
maradékok féláron.Plüshe szőnyegek nyírott, prima,
csékely selyemgátlóval — újabb
szállítmány érkezett.

Szőnyeg maradékok rendkívül olcsón.

Kelengye árak

Óriási kész raktár mindennemű fehér-
neműkből. női ingek, corset-
tár, himzett kész ággy kész-
letek, Schroll chiffon, prima
cérna vásznak egyelőre még
minden áremelkedés nélkül
nálunk beszerezhetők.

Rosenblüh H. és Társa
ARAD.

Olcsó árjegyzék!

Alsó lepedők varrás nélkül
darabja még most is 1 frt 40.Női ing finom kézimunka himzéssel
darabja 1 frt. 65.Finom kelengye ing madapolan-
ból 2 frt. 40.Szövet és csipke függöny — storok —
leszállított árban. 464Finom damast asztalneműkből
alkalmi vétel.

Magyar Vulkáncementgyár Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest, V., Sas-utca 25. szám. — Telefon-sz.: 107—16.

6741

Gyártelep: Selyp. — Telefon: Hatvan 46.

Ajánl: Elsőrendű Selypi portlandcementet, Vulkánportland cementet, kitűnő minőségűt, mely a portlandcement szabványait 50%-kal túlhaladja.

APRÓ HIRDETÉSEK.

500 korona

óvadékkal pénzbeszedői vagy más bizalmi állást keresek. Arad és környékén teljes ismeretséggel bírok. Cím a kiadóhivatalban. 1551

Egy jó karban lévő Pianino

eladó. Cím a kiadóban. 1579

English lady

residing in Arad, the sommer desires lessons Afternoon's, Mornings. Margaret Smith, Gásza, Weitzer János-utca 15. sz. 1570

Ügyes kisasszony,

ki egyes könyvvitelben és magyarnémet levelezésben teljesen jártas, azonnal felvétetik. — Ajánlatokat „Megbízható” jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 1578

Végre megjelentek

Dóczy, Fráter és Balázs nótáskönyvei, melyek együttesen, tokban 5, külön 2 koronájával kaphatók. A magyar dalköltészet e több, mint 100 koronát érő gyöngyei csak rövid ideig lesznek ez olcsó kiadásban forgalomban. Rongált dobozu levélpapírok minden elfogadható árban kaphatók. Vidékre pontos kiszolgálás. — Kerpel Izsó könyvkereskedése, Aradon. 525

Telefon 348.

Husserl Manó
bádogos
vizvezeték szerelő.

Javítások 161

olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

10 perccel

a vonat érkezése után házhöz szállítjuk az összes fővárosi napilapokat havonként vagy negyedévenkénti előfizetésre, valamint számonként is. Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Andrassy-tér 16. 671

Olcsóbb lett

SZÉN!!

A ki téli szén és kokszt szükségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszuszgályai kokszt 4.60 K.

100 kg.-ként.

Porosz salon kőszén 4.60 K.

100 kg.-ként.

Zsilvölgyi salon kőszén 4. — K.

100 kg.-ként.

Rostált portmentes faszén 6. — K.

100 kg.-ként.

Kovács szén — — 4.60 k.

100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél 611

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Modern

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 5 szép szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jelisével a kiadóhivatal továbbítja.

487

Különbejárata

modernül butorozott szobát keresek belvárosban lehetőleg fürdőszoba használattal. Cím a kiadóhivatalban.

Keresek

május elsejétől november elsejéig egy 2 szobás lakást. Ajánlatokat „2 szoba” jelisével a kiadóhivatal továbbítja.

Egy jó karban lévő

himzett rongora terítő jutányosam eladó. Cím a kiadóban.

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnövekedés előmozdítására, a fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés megakadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha, rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA.

361

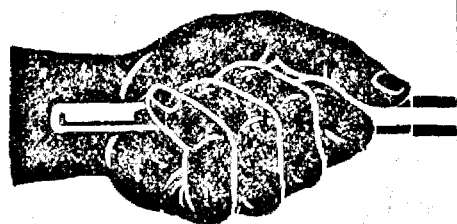
6 üveget ingyen láda és csomagolásban bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógysz. ertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve miként használandó e készítmény és miként ápoljuk hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalmatlanságáért teljes garanciát vállalok.

Singer Sándor női divatüzlete

még rövid ideig Deák Ferenc-utca 2. (Sebessy-féle házban.)

Tavaszi újdonságok nagy választékban megérkeztek, amelyek rendkívül olcsó árban szerezhetők be.

Telefon 529.

Divatos ruha és costum kelme.

Blous selyem és ruha vászon.

Angol zefir, delain és mosó árúk.

Vászon, chiffon és asztalneműek.

Szőnyeg, függöny és ágyterítők.

Telefon 529.

Ideiglenes üzlethelyiség Deák Ferenc-u. 2.

Singer Sándor női divatüzlete, Arad.

1571